

MAURER O KONFERENCI ZA DELAVSKI PODUK

Namen te konference je bil po-
sodi James Maurerja uničiti
Biroja za delavski poduk in izo-
brabzo.

Reading, Pa. — Ko se je James Maurer vrnil s konvencije Biroja za delavsko izobrazbo in poduk, so ga vprašali, kakšen je bil namen konvencije tega biroja.

James Maurer je odgovoril, da je prejel vse stike s tem birojem, ker noče sodelovati pri uničenju gibanja za delavsko izobrazbo in poduk. Maurer je gradil skozi zadnjih osem let to gibanje.

Glavni boj na konvenciji se je sukal okoli izpremenitve ustave. Število glasov mednarodnih uni-
je se povečalo. To pomeni, da je zdaj kontrola biroja prenesena s lokalnih organizacij na centralne organizacije. Z drugimi besedami to pomeni, da članstvo ne bo imelo nobene besede pri kontroli tega biroja. Proti tem spremembam so protestirali Maurer in Brookwoodova delegacija, ki je sestala iz zastopnikov dijakov in delavskih učilišč. Zastopniki centralnih delavskih strokovnih organizacij so glasovali za izpremembo. Bilo jih je petdeset in zastopali so 26 mednarodnih uni-
Dobrodo! Dozaj so samo tri teh mednarodnih uni-
delegata-
te na prejšnje konvencije Biroja za delavsko izobrazbo in poduk. Kdaj je bilo treba izvesti reakcionarno potezo, jih je pa 26 poslalo svoje delegate. To jasno poka-
zuje, da so nazadnjački organizirali mašino, da ubijejo napredek tam biroju.

Preje so dijaki sami izbrali predmete za študije, zdaj bo pa curriculum kontroliral biroj in za tem bodo najbrž še knjige podvržene kontroli.

Ako se sodi situacija po tem, kar je Maurer povedal, bodo delavsko učilišča repek voditeljev strokovno organiziranega delavstva. To pomeni, da delavskih učilišč za izobrazbo in poduk delavcev ne bo in da se bo moral izobrazevati vsak delavec sam, kot se je moral, preden je bil ustanovljen biroj za delavsko izobrazbo in poduk, ako se ne združijo napredni elementi v delavskem gibanju in ne ustanove svojega lastnega delavskega izobraževalnega biroja.

Izgredi v Zagrebu

Dijaki napadli ameriško-zamorsko plesanko v teatru.

Zagreb, 12. apr. — Ameriška zamorska plesalka Josephine Baker je sredi nastopila v tukajšnjem gledališču in klerikalni dijaki na vsučilišču so se pri-
pravili, da preprečijo ples. Za-
čeli so z velikim hrupom in tru-
stnem, metalni razne predmete v plesalko na oder ter vpili: "Ži-
vela hrvaška kultura, proč z vul-
garnostjo!" Tedaj je prišla po-
licija in aretirala dijakke.

Arhitekti v Moskvi v kaš.

Moskva, 12. apr. — Arhitekti in inženirji, ki so vodili gradnjo novega kopališča v Moskvi, so bili aretirani, ker so pozabili na ogrevalne cevi za gorko vo-
do. Kopališče je stalo milijon rubljev. Se huje pa je, ker mo-
skovski svetj nima denarja v
budgetu, da bi instaliral cevi v
tem letu.

Kurjač prejel odškodnino za po-
škodbo.

Waukegan, Ill., 12. apr. — Eugene Bolle, star 28 let in bivši kurjač pri Chicago & North Western železnici, bo prejel \$37.600 odškodnine za zgubo noge pri neki nesreči pred šestimi leti. Tožba se je vlekla več let, včeraj je za porota odločila, da mora železniška družba plačati odškodnino.

Tinkham zahteva zaščito za zamorec

Pisal je pismo predsedniku Hooverju.

Washington, D. C. — Kongresnik Tinkham iz Massachusett-
sa, pripadajoč republikanski stranki, je predsedniku Hooverju pisal pismo, v katerem mu svetuje, da predloži vprašanje, zakaj nista 14. in 15. amendment ustave Združenih držav izvedena narodnemu odboru republikanske stranke, da napravi potrebno preiskavo. Ta dva amendmenta imata opraviti s političnimi pravicami zamorcev.

Kongresnik Tinkham opomi-
nja predsednika, da niso bili sprejeti zakoni, da se izvedeta ta dva amendmenta. V mnogih drž-
avah sta amendmenta mrtva črka. Zamorce stejejo v južnih državah, da lahko po številu prebivalstva zahtevajo večje število kongresnikov v zbornici.

Tinkham, poznan kot nasprot-
nik prohibicije, argumentira, da sta 14. in 15. amendment, ki sta bila pridobljena s civilno vojno, razširila svobodo, medtem ko je osemnajsti amendment vzpostavil birokracijo in tiranijo.

Zdravniška vojna se razširi po državi

Dr. Schmidt bo vodil boj v Ame-
rican Medical Society za spre-
membo zdravniške etike. Dr.
Rachella Yarros tudi izstopi.

Chicago. — Konflikt v dru-
štvu čikaških zdravnikov se naj-
brž razmahne v zdravniški or-
ganizaciji po vseh Združenih državah. Dr. Louis E. Schmidt, ki je bil izključen iz društva zdravnikov radi tega, ker vodi brezplačne klinike za venerič-
ne bolezni in ker te klinike o-
glašuje v časopisih, bo iskal za-
dočenja v splošni organizaciji
svoje profesije.

Medtem poročajo, da je dr.
Rachella Yarros, ki sodeluje z
dr. Schmidtom na klinikah, že
naznanila svoj izstop iz zdrav-
niškega društva.

Načrti dr. Schmidta še niso
znani javnosti. Njegovi prija-
telji pravijo, da bo vodil boj v
zdravniški organizaciji z apelo-
lom na American Medical So-
ciety, lahko pa se tudi obrne
na civilno sodišče ali organizi-
ra kampanjo zunaj organizaci-
je, da pridobi zdravnike za svo-
ja nova pravila etikete.

Kolikor je znano, so mnogi
nezadovoljni zdravniki sveto-
vali dr. Schmidtu, naj začne
kampanjo, da se zdravniška
profesija postavi na novo etič-
no stališče. Glavni princip bi
bil "ceneno zdravljenje na pod-
lagi konkurence." Pritožba se
glasi, da je v Chicagu dve tret-
jini zdravnikov, ki niso zmogli
svojega posla, organizacija pa
dela veliko napako sebi in kri-
vico občinstvu, ker te nezmog-
ne zdravnike ščiti in zahteva za
njen enako plač kakor za dobre.
Daje morajo zdravniki zavreči na-
čelo, da je sramota, če kateri
zdravnik brezplačno pomaga re-
vežu do zdravja, medtem ko la-
hko dobro računa bogatino, ki
lahko plača.

Ena sama ženska oropala banko.

Denver, Colo. — Ena sama
ženska, ki ni imela drugega v
rokah kot ročno torbico in u-
galico ter misterijem zavoj
pod pazduho, je 11. t. m. oro-
pala Colorado State banko pri
belem dnevu in v priložnosti
ljudi za \$5000 v gotovini. Žen-
ska je obstala pred oknom de-
narničarja in mu polglasno re-
kla, da ima v zavoju nitrogli-
cerin, ki ga užge in požene
banko v zrak, če ji hitro ne iz-
roči vsega papirnatega denarja,
kar ga ima pri sebi. Uradnik
ji je zmetel denar, same dvaj-
setake in petdesetake, ona pa
je mirno pobasala plen v tor-
bico in odšla, ne da bi bil kdo
opazil, kaj se godi. Policija jo
zaman išče.

VOHUNI POTE- GNILI SVOJE GOSPODARJE

Računi, ki jih položijo, so visoki.
Detektivski gospodarji stoka.

Elizabethton, Tenn. — Alfred
Hoffman, organizator plete-
ninarskih delavcev, se je posre-
čilo dobiti v roke pisma, ki raz-
krinkavajo delo delavskih vohu-
nov v tem mestu.

Gospodarji detektivske agen-
cije — Pinkertonske ali Baldwin-
Feltzove — kajti obe imata tu
svoje vohune, grozi vohunu Q-
511 z odelovitvijo, če ne bo dru-
gače. Delavski vohun je poliz-
kusil postaviti visok hotelski ra-
čun, kar lastniku vohunske a-
gencije ni všeč. V pismu ga
zmerja in pravi, da ni najmanj-
šega vzroka za razmetavanje de-
narja tako, kot ga razmetava
pijan mornar. Gospodarji ni tu-
di všeč, da je ta vohun Q-511 po-
šiljal svoja poročila naravnost
ključentom — Bemborgovi ali pa
Glanzstoffovi trdijo. Gospodar
svari in pravi, da postojе vzroki,
zakaj se poročila ne smejo po-
šiljati naravnost ključentom. Pr-
vič nima on prilike urediti taka
poročila in iz njih izbrisati ne-
umnosti, ki so včasih v njih.
Drugič ta poročila morajo biti
močno pobarvana, da se ključenti
ustrajšijo.

Gospodar poučuje tega vohu-
na, da ni toliko važno, da se de-
lavci hitro vrnejo na delo, ampak
veliko bolj važno je, mešati se
z voditelji organizacije ali člani
stavkovnega odbora.

Ravnatelj ni gospodarju všeč,
da je vohun iskal vstop v delav-
ske domove kot agent za prodajo
pralnih strojev. Gospodar mu
zaradi tega bere levite in pravi,
kako bodo delavci kupili pralne
stroje po teh visokih cenah, ko
zaaluzijo komaj od osem do deset
dolarjev na teden. Dalje mu go-
spodar svetuje, da naj dobi in-
formacije o Solomonu iz John-
ston Cityja in ga zmerja, da o
kurjaču Colu ni dal prave infor-
macije, ker ne prihaja iz Roan-
noka, Va., ampak iz Blue-
fielda, W. Va.

BRIDKA IZBIRA ZA TEKSTIL- NE DELAVCE.

Izbirati imajo med znižanjem
meze in brezposelnostjo.

Newmarket, N. H. — Delavci
Newmarket Mfg. kompanije
stavkajo že šest tednov, ker jim
bil ponovno zaslužek utrgan. Za-
služek je bil končno tako nizek,
da ni zadostoval za kritje naj-
nujnejših življenjskih potrebščin.
Zdaj pa vodstvo tovarne grozi,
da zapre tovarno, ako se delavci
ne vrnejo na delo za staro mezo.

Družinska tragedija.

New York City, 12. apr. —
Henry Esprilla, sin legalnega
avetovalec kolumbijskega kon-
zula, je včeraj obiskal svojo ma-
ter, ki ga je radostno pozdravila
in ga vprašala, kako se mu do-
pade njegova služba kot pomoč-
nik v laboratoriju bolnišnice.
Sin pa ji ni ničesar odgovoril ter
je potegnil revolver in oddal dva
strela na mater in jo ubil na me-
stu. Njegova sestra, ki je bila
isti čas v sobi, je hitro stopila
k telefonu, da obvesti policijo, a
v istem hipu je brat tudi nanjo
oddal tri krogle in jo ubil. —
Mladi Esprilla se je obnašal ze-
lo čudno zadnje čase, trdijo nje-
govi sorodniki. To je bil njegov
prvi obisk na domu njegove ma-
tere po dolgih letih.

Žrtve tornada se množe.

Little Rock, Ark. — Vrtinec,
ki je divjal v sredo po srednjem
delu države Arkansasa, je zahtev-
val veliko več človeških žrtev
kot je bilo prvič poročano. Do
četrtke večera so našli čez 57
mrtvih, iskanja pa še ni konec.
Tornado je popolnoma razdejal
naselbine Swifton, Lorando,
Guion in Parkin. Tam je naj-
več mrtvih. Ranjencev je čez
200.

Konferenca o poduku končala klaverno

Zmagali so konservativci Wollo-
ve vrste.

Washington, D. C. — Delavska
izobrazba in poduk v Združenih
državah bodeta pod kontrolo pri-
druženih uni-
Ameriški delavski
federacije in njeni eksekutivi. To
so Jim Maurer in vsi napredni
elementi vedeli že naprej sodeč
po atmosferi, ki jo je ustvaril
Matthew Woll, podpredsednik
Ameriške delavske federacije.
Amendmenti so bili sprejeti štir-
je k ustavi, da je bila učiliščem
vzet njih delež pri kontroli po-
duka izobrazbe.

Woll je govoril, da imajo
izpremembe v ustavi le ta na-
men, da ima konvencija priliko
izvoliti osem mest dveh zastop-
nikov v Biroj za delavsko izo-
brabzo in poduk. Temu je do-
dal, da imajo delavska učilišča
ravno toliko prilike do zastop-
stva v tem biroju, kot so ga imela
preje, ker lahko za njih
kandidate glasuje konvencija.
Drugi napredni elementi izjav-
ljajo, da so bili amendmenti
predlagani in sprejeti, da bodo
delavska učilišča dijakom bolj u-
bijala v glavo disciplino mesto
naukov, kako se naj vodijo de-
lavске strokovne organizacije,
da so sposobne za boj s podjetni-
ki, ker na ta način upajo izvo-
ljeni odborniki delavskih stro-
kovnih organizacij ohraniti svo-
je stoličke kot odborniki.

Ofenziva proti prohibiciji

Veleporota se upira drastične-
mu Jonesovemu zakonu.

San Francisco, Cal. — Tuka-
jnja zvezna veleporota je 11. a-
prila pokazala, da ne bo obtožila
nikogar glede kršenja prohibi-
cije, če bo samo eden prohibi-
čni priča proti obtožencem. Pet
obtožb je bilo pred veleporoto,
toda veleporotniki so zavrgli ob-
tožnice proti trem, ker so se na-
slanjale na dokaze enega same-
ga prohibicnika. Predsednik ve-
leporote je izjavil, da je kazen
po Jonesovih dodatkih pretežka
(pet let ječe ali \$10,000 globe
ali oboje), da bi bili ljudje ob-
toženi po evidenci ene same pri-
če. Najmanj tri priče morajo
predložiti dobre dokaze.

Detroit, Mich. — Policijski
kapitan A. Burkheiser, ki je
služboval na otoku Belle Isle ob
kanadski meji, je bil v četrtek
suspendiran na obtožbo, da je
bil v zvezi s tihotapci kanadske
pijake.

Ljubavne pustolovščine pridiga-
rice Almee.

Sacramento, Cal. — Roman-
ček znane pastorec Almee Sem-
ple McPherson se ponovno reke-
ta v obravnavi proti sodniku
Hardyju iz Los Angelesa pred
kalifornijsko legislaturo. Sod-
nik je obtožen, da je prejel \$2500
od pastorec. Tožniki hočejo do-
kazati, da je bil ta denar pod-
kupnina v svrhu potlačanja ne-
ljube afeze, v katero se je Al-
mee zapletla leta 1926, ko je iz-
ginila za šest tednov iz Los An-
gelesa, potem pa se je pojavila
v Arizoni z izjavo, da je bila si-
loma odvedena v Mehiko. Priče
pa so izpovedale, da je Almee
prebila "medene tedne" s Ken-
nethom Ormistonom, njenim u-
službenecem, v Carmelu ob mor-
ju. Takrat jo je sodiše prijelo,
da je nalagala justico, toda
bila je oproščena. Zdaj pa pri-
hajajo na dan dokazi, da je Al-
mee kar na debelo podkupovala
vse, kar se je dalo podkupiti, da
se je izmazala.

Kanadčani tožijo strica Sama
radi potopljene ladje.

Ottawa, Ont., Kanada. — Last-
niki ladje "I'm Alone", katero
je potopila ameriška prohibici-
na straža v Mehikem zalivu v do-
mnevanju, da utihotaplja pija-
čo, bodo zahtevali \$250,000 od-
škodnine od Združenih držav.

PLETENINARSKI STAVKARJI OPROŠČENI

Stavkokaški vohunom se ni
posrečilo naščuvati stavkajo-
čih delavcev.

Allentown, Pa. — Trije stav-
kujoči pleteninarski delavci so
bili obtoženi, da so poškodovali
imetek kompanije. Na sodišču
je obtožba žalostno pogorela, ko
je prišlo do obravnave. Omreže-
nje delavskih vohunov se je raz-
paralo kot pajčevina in od obto-
be ni ostalo drugega kot spomi-
ni nanjo. Sodišče je vse tri
stavkarje oprostil.

Stavko pleteninarskih delav-
cev pri Allentown Hosley kom-
paniji vodi od dne 8. februarja
organizator Earl White. Stavka
je nastala, ker je kompanija u-
vedla priganjaške metode in si-
cer po dva stroja na delavca.
Zastavkali so vsi delavci in tudi
vsi pristopili v organizacijo ple-
teninarskih delavcev. Eden teh
stavkokaških detektivov po ime-
nu Barker je tovarniški superin-
tendent. Stavkokaže je dobil iz
Readinga. Neki drugi stavko-
kaški detektiv nadzoruje polo-
žaj, kar toliko pomeni, da lazi
okoli drugih podjetnikov in jim
prigovarja naj najamejo vohun-
sko tvrdo, da odpravi v njih
podjetjih nezadovoljnost med
delavci.

Stavkokaški detektivs so pod-
vezli razne reči, da naščuvajo
stavkajoče delavce k nasilnostim.
Dozaj še niso imeli uspeha. Po-
maga jim seveda državna pen-
silvanska policija, ki poriva pi-
kete sem in tje. Pri tem je po-
licija nazivljala stavkarje, da so
šli v upanju, da jih na ta na-
čin zaplete v pretepe. Dis-
ciplina stavkarjev je izborna in zato
taka prizadevanja nimajo uspe-
ha.

Zjutraj, opoldne in večer stoji
trdna vrsta piketov okoli tovar-
ne. Piketi nosijo veliko plakate,
na katerih je čitati: "Delavci
ne bodite sčebje: — Industri-
ska avtokracija nam odjeda in-
dustrijsko demokracijo. — Mi se
bojujemo za princip. — Naši go-
spodarji so organizirani!"

Kadar napoči delopust, tedaj
stavkokaži ne korakajo mimo vr-
ste piketov. Zberejo se kot ovce
za plotom za tovarno, na to se-
dejo na avta in spredaj sedeta
dva detektiva. Stavkokaška de-
tektiva seveda sedita komodo,
zadaj v avtu so pa stavkokaži,
natlačeni kot sardele v škafiji.
Po šest in sedem jih čepi zadaj
v avtu. Nekateri so tako siti
tega prevažanja, da so priprav-
ljeni poslušati organizirane de-
lavce.

EKSPLOZIJA RAZDEJALA TRI POSLOPIJA.

Ena oseba ubita, več drugih po-
grajeno.

Detroit, Mich., 12. apr. — Mi-
sterijozna eksplozija je včeraj
večer razdejala tri štirinadstrop-
na zidana poslopja na južni str-
ni Jefferson ceste. Dosedaj je
znano, da je bila ena oseba ubita,
več je bilo ranjenih, nekaj jih
pa še pogrešajo.

Razstrelba je bila tako moč-
na, da so popokale šipe v oknih
v poslopih daleč na okrog in lu-
di, ki so bili v istem času v bli-
žini poslopij, ki so zagrmela na
tla vseh eksplozije, se je polat-
stila panika. Policija išče biva-
ga stanovalec, ki je zagrmel, da
bo poglaj poslopje v zrak, ko se
je spri z lastnikom hiše. — Ško-
da, ki jo je povzročila eksplozija,
se ceni na pol milijona dolarjev.

Letalka se ubila.

Long Beach, Cal., 12. apr. —
Mrs. Jessie McWhinney, 44 let
stara letalka, se je včeraj ubila,
ko je njeno letalo treščilo na
zemljo na tukajšnjem mestnem
letališču. Letalo je bilo v višini
sto čevljev, ko je odpovedal mo-
tor in je padlo na tla. Njenemu
možu, ki je bil z njo v letalu, se
ni ničesar zgodilo in je ostal ne-
poškodovan.

Escobar ukradel milijon dolarjev

Revolta naredila 16 milijonov
škodo na železnicah. Nova
smrtna zarota proti Callesu.
Volilna kampanja spet v teku.

Mexico City, 12. apr. — Fede-
ralno sodišče v Monterreyu je
formalno obtožilo rebelne gene-
rale Escobarja, Marcello Car-
veja in Jose San Martina, da so
iz tamošnje banke Banca Me-
xicana vzeli milijon pezov (pol
milijona dolarjev), predno so
izpraznili Monterrey in zbežali v
Torreon prve dni vstaje. Mehi-
ška vlada bo na podlagi te ob-
tožnice zahtevala izročitve teh
generalov, ako pobegnejo v
Združene države.

Nobena revolta v zadnjih pet-
najstih letih ni povzročila toli-
ko materialne škode kot seda-
nja. Samo škoda na razdejanih
železnicah se računa na 16 milij-
onov dolarjev. Vlada bo mo-
rala najeti novo posojilo, če ho-
če pokriti škodo, toda večidel
odškodnine se poravnava iz pri-
vatnega imetja rebelnih vodite-
ljev, ki je in bo še zaplenjeno.

Včeraj sta bila tu aretirana
dva možka, ki sta izpovedala, da
ju je gen. Escobar najel, da z
dinamitom razstrelita vlak, v
katerem se je vojni tajnik in
glavni poveljnik vladne armade
Calles peljal iz Torreona v Ma-
xatlan. Nakana je izpodletela,
ker nista mogla pravočasno do-
biti razstreliva. Najet je bil še
eden možki in ena ženska, ki ju
zdaj iščejo.

Kakor pokaže uradno poro-
čilo, so rebelni generali izgubili
pol armade v bojih pri Jiminezu
in La Reformi. V bitki pri La
Reformi je bilo 1136 vstavev u-
bitih in 2055 ujetih. Še enkrat
toliko vstavev je pa desertiralo.
Calles poroča, da rebelni vojaki
v Sinaloji kar trumoma zupu-
šajo rebelne generale in prosi-
jo vlado, naj jih vzame v fede-
ralno armado.

Zdaj, ko je revolta brez mela-
ga že zadušena, je spet odvila
predsedniška volilna kampanja.
Samo dva kandidata sta ostala
v kampanji. Revolta je izključi-
la Antonia Villareala in Gilber-
ta Valenzuelo, Pascal Ortiz Ru-
bio je kandidat revolucionarne
stranke, Jose Vasconcelos pa
kandidat antirevolucionarne
stranke. V kampanjo morda sto-
pi tudi Aaron Saenz kot neod-
visni delavski kandidat.

Kriza v Avstriji

Fašisti in komunisti zahtevajo
diktaturo. Krvavi spopadi.

Dunaj, 12. apr. — Kabinetna
kriza v Avstriji še ni rešena in
situacija postaja akutna. Vele-
nemci in krščanski socialci (kle-
rikalci) se ne morejo zediniti
glede nove vlade, socialisti pa
odločno odklanjajo vsako sode-
lovanje s klerikalci in monarhi-
sti. Predsednik Miklas in bivši
premier, duhoven Seipel se o-
sem dni priklaskata na socialiste,
naj gredo v koalicijsko vlado, a
zaman.

Medtem pa "heimwehroci"
(avstrijski fašisti) zahtevajo, da
se razpusti parlament in prokla-
мира diktatura. Na drugi str-
ni zahtevajo komunisti delav-
sko diktaturo. Fašisti in komu-
nisti vsak dan izmenjavajo stre-
le v spopadih v raznih krajih.

Iščal je delo in našel milijon
dolarjev.

New York City. — 22-letni
James Duckett je trempal iz
Indianapolisa v New York z na-
menom, da dobi delo na kakem
parkniku. Dobil ni nič. Ko je za-
dno sredo trempal po Broadway-
ju, je zagledal na tleh blizu Ce-
dar ulice ček. Pobral ga je in za-
čuden videl, da se glasi za milij-
on dolarjev na Hanover Nati-
onal banko in nakazan je bil
Pynchon & Company, Brokers.
Izgubil ga je sel, ki je nosil čer-
ke. Duckett je odnesel ček ome-
njeni kompaniji in dobil je \$20
nagrade in delo.

SODNIJSKO PO- STOPANJE PRO- TI NASILNIKOM

Prečital je governerjevo brzojav-
ko na javnem shodu.

Washington, D. C. — Preden
je Green zapustil Elizabethton,
Tenn., je na masnem protestnem
shodu proti ugrabljenju delav-
skih organizatorjev izjavil, da
bo kot predsednik Ameriške de-
lavske federacije zapostavil svo-
je moči, da bodo ugrabieli orga-
nizatorjev Edward McGradyja
in Alfred Hoffmana prešli za-
služeno kazen.

Dejal je, da bo konferiral z
drugimi delavskimi zastopniki,
da se uvede kazensko postopanje
proti ugrabežem delavskih or-
ganizatorjev.

Green je prečital brzojavko
governerja Mortona na svojo
zahtevo za kazensko postopanje
napram napadalcem na delavske
organizatorje. Governer mu je
odgovoril: "Moja administraci-
ja se bo poslužila vseh dose-
gljivih sredstev za obrambo pr-
avic ameriških državljanov kot
Tennesseečanov. Dogodek v E-
lizabethtonu je obžalovanja vre-
den. Državna policija se potru-
di, da doseže krilce postave in
napravi mir. Storiha bo vse, kar
je v njeni moči, da štiti vse ose-
be, ki postanejo začasno ali traj-
no meščani te občine. Število
oseb, ki so zapletene v stvar, je
še v zaporu in sodišča omenjene
občine jih bodo kaznovala po za-
konu naše države. Serif iz E-
lizabethtona, mi je brzojavil, da
stori svojo dolžnost tako daleč,
kot je mogoče v tej stvari. Jaz
mu priporočam, da garantira
pravice vsakega meščana občine
in da štiti tudi lastniške pravi-
ce."

Ta brzojavka pokaže, da je
governer Horton prišel spozna-
vati politično moč delavcev v
Tennesseeu in da se ta moč mo-
goče mobilizira proti tektilnim
baronom.

Sinclair bo moral delati v zaporu

Ojlni magnat bo tri mesece na-
vaden delavec.

Washington, D. C. — Harry
F. Sinclair, petrolejski baron
in multimilijonar, ne bo sedel
brez dela tri mesece v zaporih
Kolumbijskega distrikta, v ka-
terih se mora naseliti okrog 1.
maja. Tako pravi Barnard, na-
čelnik zaporov. Barnard je re-
kel, da vsi obsojenci, ki so za-
prti več kot deset dni, morajo
iti v prisilno delavnico Ocoo-
quan. Tudi Sinclair pojde tja
in opravljati bo moral razna
dela kot vsak navaden jetnik.

STARA PESEM SE PONAVALJA V TOVARNI.

Victor Talking Machine kompa-
nija odslavlja delavce, na to
jih pa najema za nižjo mezo.

Camden, N. Y. — Victor Talk-
ing kompanija je zaprla pred ne-
kakim mesecem vrata svoje tovarne,
zdaj pa zopet najema te delavce.
Med odslavljenimi delavci so bili
izučeni mizarji. Zdaj jih kompa-
nija zopet sprejema v delo proti
znižani mezdli. Ta kompanija
izdeluje tudi radio-aparate in
diktafone, pa tudi fonografe. V
tem času, ko je bila tovarna za-
prta, je vanjo postavila stroje, ki
več proizčujejo.

Mizarji so preje zaslužili po
\$32.50 na teden, zdaj pa zaslu-
žijo le po \$28.50 na teden. De-
lavke, ki so delale

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cileto \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawdale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepaju n. pr. (March 31-1929) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnemv potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KONCEM TEDNA.

Advokatska zbornica želi, da se ustanovi prisilno zvezno razsodišče. Do tega prepričanja je prišel tudi Matthew Woll, podpredsednik Ameriške delavske federacije in aktivni predsednik Narodne civilne federacije. Pridružil se je mnenju Ameriške advokatske zbornice po večmesečnem konfiriranju z odvjetniki. John P. Frey in Victor Olander, ostala dva zastopnika ameriškega delavskega gibanja, se ne strinjata z M. Wollom in odvjetniško zbornico.

Ze to je sumljivo, da odvjetniška zbornica in Woll podpirata prisilno razsodišče, ki bi ga tvoril federalni industrijski odbor. Iz tega priporočila diši sum, da openšarparji žele, da se kompanijske unije smatrajo za enopravne s pravimi delavskimi unijami. So pa še druge nevarnosti v prisilnem razsodišču. Nevarnost je ta, da je industrijski komisar lahko odločen nasprotnik zapre delavnice in odloči nasprotno, kadar je preden predloženo vprašanje priznanja delavske unije.

Rudarska organizacija v Kansasu je s svojo opozicijo dokazala, da ni kos naloženemu delu državna industrijska komisija, ki je imela enake naloge, kot se mislijo odkazati temu federalnemu industrijskemu odboru.

Zahteva po pet dni dela v tednu postaja vedno bolj splošna. V Bostonu zahtevajo pet dni dela v tednu elektricarji, v Davenportu, Ia., pa vse organizacije stavbinskih delavcev, katerih pogodba poteče letošnje spomlad. Tisti, ki ne delajo sedem dni v tednu, so strašno hudi, zabavljajo o lenobi delavcev in stokaajo, kako bodo živeli, ako bodo delavci imeli po dva praznika v tednu. Nikdar ne mislijo na to, da imajo sami sedem praznikov v tednu in da so delavci na podlagi tega dejstva opravičeni saj do dveh praznikov v tednu.

Zagovorniki železarske in premogovniške policije so pred legislativnim odsekom državne zakonodaje stekali in jokali, da so bili pri napadih in naskokih na shode strokovno organiziranih delavcev in dvorane, ki so lastnina strokovno organiziranih delavcev, ubiti štirje člani — prostaki železarske in premogovniške policije. Ravno ti zagovorniki so pa pozabili povedati, da je železarska in premogovniška policija ravno pri teh napadih pretepla tako silno na stotine delavcev, da so ostali pohabljeni, nekaj jih je pa tudi ubila. Ob času rudarske stavke leta 1922 je ta policija ubila kar tri rudarje v eni noči, dasi so ti rudarji taborili pol milje proč od kompanijskega poselitva. Takih dogodkov seveda ne pripovedujejo zagovorniki in podporniki privatne policije.

Delavski vohuni in privatne detektivske agencije se branijo z vsemi štirimi Boggsove predloge, ki je bila predložena legislaturi v Pennsylvaniji in ki določa, da morajo vsi vohuni, celo "špeci," ki prenašajo samo pošte tovarniškemu vodstvu ali upravi v podjetju, imeti oblastveno dovoljenje za svoje temno in umazano delo. Tiholazci, prilizjenci in špijoni so se še vedno bali svetlobe in so ljubili temo. V Pennsylvaniji te vrste ljudje ne delajo prav nobene izjeme.

V stavbinski industriji bo železo kmalu nadomestilo les. Ali so organizirani delavci pripravljeni na to spremembo? Ako niso, jih bo ravnotako trdo zadela, kot je uvedbeno strojnega obratovanja premogovnikov udarilo nepripravljene rudarje. Naloga delavskih strokovnih organizacij ne obstoja le v tem, da se bojujejo za izboljšanje mezde, skrajšanje delavnika in izboljšanje delavnih razmer pri delu, ampak njih naloga je tudi, da se pripravijo za izpremembe v industriji, ki jih prinesejo nove iznajdbe. Te vedno najbolj zadenejo delavce, ako se pravočasno ne pripravijo, da so kos izpremembam v industriji, ki so posledica novih iznajdb. Večna čuječnost delavcev je na mestu, da jih ne najdejo speče velike izpremembe v industriji, ki hkratu vržejo po več tisoč delavcev v eni stroki ali industriji na cesto in tako nepričakovano ustvarijo veliko brezposelno rezervno armado, ki pritiska na izvojevanje pridobitve.

GLASOVI IZ NASELBIN

Malo pojaanila.

Willard, Wis. — V 80. številki Prosvete je bil priobčen od tu apel na vollice. Volitve so se vršile dne 2. aprila, in sicer so bile občinske volitve. Dopis je nosil podpis "Naročnik." O tem bi pa rad vedel, katerega lista je dotični naročnik, "A. S."? Prosvete gotovo ne. Ako pa ima "Naročnik" v mislih Prosveto, tedaj se je s svojim dopisom zelo po nosu udaril, ker je priporočal v izvolitve županom najbolj zagrizenega katoličana in sovražnika našega Doma in jednote sploh. Priporočam uredniku, da si dobro zabeleži ime "Naročnika," da bo vedel pozneje kakšne karakterje imamo na Willardu pod krinko napredne stranke, ki se javno bratije z našimi sovražniki.

Glede našega starega župana samo toliko: Ako bi ne bil pošten in sposoben ter dober gospodar občine, tedaj bi gotovo ne nesel že devetlet izmaga z voliči zaporedoma. Glede agitacije: Vidim, da bi ga "Naročnik" vdel "leži" v kakšno hišo po neuradnih potih. Lahko rečem, da vsaj mene še ni nikdar vprašal za podporo, odkar nam on županuje in odkar je član Slovenske narodne podporne jednote. Njegovi protikandidati pa ne morejo tajiti, da pri vsakih volitvah jih "laži" za volilci po cel ducat z župnikom na čelu; zadnji pa še največ vpliva in grozi.

Zal, da je tudi nekaj članov našega društva in SNPJ, ki se ob vsakih volitvah bratijo z našimi največjimi sovražniki Narodnega doma. "Naročnik" bi bil gotovo povabljen na "party," v slučaju da bi bil izvoljen katoličan, a na njegovo veliko žalost so volilci stvar zasakali v nasprotno stran, pa ni bilo ne veselja in ne "party," pa tudi zametovanje našega župana je izostalo. Zakaj ni bilo treba še nikoli staremu županu nikakanih "partij" obljubljati, če bo izvoljen? To menda vedo odgovoriti najboljše volilci sami.

Visoki in nizki davki? "Naročnik" povem prav na tiho, da se vrši tu v občini zadnje dni junija takozvani "Board of Review," kamor ima vsak davkoplačevalec prosti vstop in na razpolago pregled vse ocenitve cele občine. — Še nekaj je "Naročnik" zapisal, in sicer to, da "naš stari (sedaj ponovno izvoljeni) župan pomaga našem Narodnemu domu samo z besedami." Koliko je pa pričakoval od njegovega protikandidata?

"Farmer."

S potovanja.

Farrell, Pa. — Dne 2. aprila sem se podal iz Farrella na Burgettstown, Pa., da oddam rojakom knjige, ki so jih pred časom od mene naročili. V tem mestu živi še precej naših rojakov; nekateri delajo v tovarnah, drugi pa v premogovnih. Ravi slabo obratujejo. Dobil sem nekaj novih naročnikov na Prosveto in sešel sem se s tajnikom tamkajšnjega društva SNPJ, bratom Frank Lavričem, ki me je peljal s svojim avtom v naselbino Slovan. Franku sem se zahvalil za njegovo prijaznost, nato sem obiskal tamkajšnje rojake, naslednjega dne sem pa odpotoval v naselbino Bridgeville in potem v bližnjo naselbino, kjer sem srečal tajnika društva SNPJ, brata Jos. Fabiča, s katerim sem se delj časa razgovarjal.

Obiskal sem tudi naselbino Ambridge in Carnopolis. Rojaki so mi ali povsod na roko. Pri rojaku Johnu Uharniku sem bil dva dni. Pri tem se mi le čudno zdi, da jaz povsod zahtevam od naših rojakov naročnino in plačilo za knjige, oni pa ne sprejemajo od mene niti groša. Navadno mi odvrnejo, da je že vse plačano. Iskrena hvala vsem rojakom in njih soprogam, ki sem jih dosedaj srečal na mojem potovanju v Penn. Kjer se ustavim, akusam kratkocasi slovenske družine a tem, da jim pripovedujem razne pripovedke, ki jih tudi otroci radi poslušajo. No, malo nedolžne zabave pač nič ne škodi, kajti razvedrila nam je potreba vsaj od časa do časa.

Dne 6. aprila sem bil obiskal še naselbino Ambridge, nato pa drugo naselbino v westmorelandskem okraju. Ustavil sem

se tudi v naselbini Herminie. Tajnik našega društva mi je šel z veseljem na roko in šel z menoj. Prav takrat pa je dobil obvestilo, da je preminula članica Amalija Kosolec v 45. letu starosti. Bila je zvesta članica društva št. 87 SNPJ. Njenega pogreba se je udeležilo lepo število društvnikov in ji na ta način izkazalo zadnjo čast kot članice naše velike podporne organizacije Slovenske narodne podporne jednote. Pogreb se je vršil dne 8. aprila. Tiste dni sem se nahajal v bližnji naselbini Keyatone in sem pokojno sestro obiskal na mrtvaškem odru. Pozneje se je njen žalujoči soprog ponovno naročil na Prosveto.

Pokojna Amalija Kosolec zapušta v stari domovini dve sstri, Katarino in Barbaro, v Ameriki pa soproga in štiri otroke. Da je bila pokojna sestra priljubljena v naselbini, so pričali številni venci ob njeni krsti in velika udeležba pri pogrebu. — Žalujoči ostali: Vid Kosolec, soprog, Rozl, hčerka, John, Louis in Steve, sinovi.

Prizadetim moje iskreno sožalje!

Anton Zidanšek.

Drobtine iz Sheboygana.

Sheboygan, Wis. — Največje "senzacije" med naprednim elementom slovenskih prebivalcev v tej naselbini — ki baje nosi indijansko skovanko Sheboygan, ki prihaja iz angleščine "She has a boy again" — so se dogodile že koj v prvem četrtletju tekočega leta. Ne morem trditi, da so bile prvovrstne senzacije, ako bi jih hotel logično klasificirati, na splošno pa se lahko bolj ohlapno tako reče.

Med nami je bil naš rojak-avanturist Planinšek, kateremu je lokalna novina posvetila precej pozornosti. In prav ta pojav je bil za nas precejšnjo pomena. Sheboyganaka "Preša" je objavila o njem kratek življenjepis, kar je naznanilo javnosti, da je drži avanturist Planinšek Slovenec, očnoso Jugoslovian.

Tik pred novim letom je tu gostoval in koncertiral Subljev Tone in nas razveselil, ogrel in navdušil za našo milo slovensko pesem. Njemu je sledila naša vrla slovenska primadona ga. Pavla Lovšćova, sopranistka narodne opere. Nastopila je dvakrat; prvič v farni dvorani, drugič v avditoriju tukajšnje srednje šole. Prvi nastop je bil seveda prikrajan na pomen, ker dotična dvorana ne odgovarja nikakor takim koncertom. Vrlina njenega glasu in pevске tehnike pa je dobila svoje pri njenem nastopu v šolskem avditoriju na Jeffersonovi ulici. Ob tej priliki je silila naša primadona tukajšnja širša javnost in uspeh je bil dosežen: slovenski živelj tukaj je dobil novo priznanje kot kulturni narod. Mi sami pa smo dobili zanosa, da premoremo tako dobro pevsko moč, ki bi delala čast kateremukoli narodu.

Zadnjič sem bil omenil, da sem bil v Prangerjevi trgovini, kamor me je moja "stara" seboj "vzela." Se sem bil potem "v mestu" na Osmi cesti, pa sem se še bolj prepričal, da nisem "za med ljudi", ker sem preneroden, prelah ali kaj. Well, saj ni čuda, vedno garam in garam, zvečer pa čitam in čitam. To me menda preveč zmuči tolesno in duševno, pa zijam kot tele v nova vrata ko pridem med svet. Od sedaj naprej bom spremljal svoj dnevni program v toliko, da bom skušal pridobiti vsakega nekaj, pa tudi malo več razvedrila, da se mi ovesi duh in okrepi moč. No, take lastne zadeve in hibe bi pač ne smel omenjati, pa zaenkrat naj bo izjema v tem.

Drugi "senzacija" pri nas ni bilo. Pri našem društvu naše jednote se naši bratje in naše sestre prav po naše ljubijo, ker naši smo vsi, naše je tudi društvo, pa naj bo zato njega zadeva naša briga. Naše nepotrebnost razburjenje se je tudi poleglo in v spravo smo si podali naše bratske roke, in sedaj je res mirna Boana.

Poročevalac.

20 letnica "Sokola" v Waukeganu.

Waukegan, Ill. — V mojem zadnjem dopisu sem nakratko omenil o delovanju društva "Slovenski Sokol". Danes hočem seznaniti čitatelje cenjenega lista "Prosveta" o podrobnem delovanju in pripravljanju k slavnostnemu praznovanju dvajsetletnice, katere se vrši dne 21. aprila t. l.

Telovadne vaje za nastop se vrše trikrat na teden, od 4:30 pop. do 10:30 zvečer ob ponedeljskih in četrtnih, in od 9. do 12. ure dopoldne ob nedeljah.

Razdeljeni so dečki in deklice po starosti v razredih tako, da se bodo proizvajale vaje pri nastopu v 6. razredih, skupno pa tako, da bo na programu 18 različnih točk kot ena skupina. Do danes se pri nas še ni videlo takega nastopa. Društvo je sklenilo, da hoče napraviti na dan slavnosti obilna užitka za vse Slovence in Slovenke, kakor tudi za vse druge narodnosti v naselbini.

Apeliramo na vse rojake in rojakinje, da se zavzamejo za to priredbo, ki se bo vršila v nedeljo, dne 21. aprila v Slov. narodnem domu, da se polnoštevilno udeležijo ter s tem vspodbudijo mladino k cilju boljše bodočnosti, z naklonjenostjo vašega poseta. Nabavite si vstopnice, katere vam bodo priglasi na dom. Žrtvujte dan veselja sebi in vaši mladini. Pridete, da vidite kar morda še nikdar videli niste, zakar se vam zahvaljujemo že vnaprej.

Da ima društvo v resnici dober namen za razvoj mladine, naj bo jasni dokaz to, da je izdalo že 8000.00 samo za ta nastop ob dvajsetletnici, z dobrim namenom, da se bo zamogla mladina vezbati še boljše v bodoče. Blagovolite to upoštevati in pošiljajte vašo mladino k telovadbi, ako jo še niste dosedaj. Vprašajte vaše sosedo, kateri imajo mladino pri telovadbi in pridite pogledat. Prepričan sem, da se boste čudili kaj mladina vse smore in sigurne sem, da boste tudi vi ponosni, arati na vašo mladino sedaj in v bodoče. Prepričajte se sami.

Geslo sokolskih društev: "Življenje naroda, dokler se razvija na solnce resnice, dobrine in občnega napredka, je nerazljivo kakor solčni žarek." — Ves svet je v današnjih razmerah pozorišče bojev, upehajočih telo in utrujajočih dušo, naj bo torej tu vsaj eno mesto miru, oddiha in ljubezni. In to mesto naj bodo naše telovadnice, zbirajoče pošteno in zavedno slovensko mladino.

Krepki Nazdar!
Za društvo "Sokol".
M. C. Waršek, starosta.

O tem in onem.

Gowanda, N. Y. — Dodatno predlagam, podpiram in sprejemam sledeči predlog glede reprezentacije na konvenciji SNPJ:

Na vsakih tisoč članov naj bo le en delegat. Volitve za delegate na konvencijo SNPJ naj se vrše na splošnem glasovanju. Vsako društvo naj nominira svojega kandidata za delegata konvencije. Kandidatje z največ glasovi so izvoljeni delegatom.

Po tem načinu bi se poslalo na konvencijo SNPJ le od 50 do 60 delegatov in vsako društvo, malo ali veliko, bi imelo enake pravice v reprezentaciji. S splošnim glasovanjem bi se odstranilo vsa domnevanja, češ, da se manjšini društvom krati pravice. Upostavljen bi bila prava enakopravnost med malimi in velikimi društvii.

Dnevni delegatom naj bodo \$25.00 na dan. Konvencija naj zboruje od 30 do 90 dni, in sicer pozimi, od prvega januarja naprej.

M. Kraiz.

Vlada ne bo nastavlja čuvajev na kanadskih pomolih.

Washington, D. C. — Uradniki zakladniškega departmanta so odklonili povabilo kanadske vlade, v katerem je bilo rečeno, da Združene države lahko nastavijo svoje inspektorje in čuvaje na kanadskih pomolih, ki bodo pazili, da se ne bodo prepevane pijače vtihotapljale v Združene države. Kanadska vlada je predložila slično povabilo na konferenci proti tihotapstvu, ki se je vršila pred par meseci. Zakladniški departament je mnenja, da bi vlada ne bila nič na boljšem, akoprav bi nastavlja inspektorje in čuvaje na kanadskih pomolih.

OPAZOVANJA

Gos in gosjak.

Sledeče je spet adresirano na izobraženega gospoda Trunka: Zgodilo se je, da je moj fajmošter zahteval neomejeno svobodo kritiziranja vsa, kar opazi pri S. N. P. J., med socialisti, v Rusiji in kjerkoli in prikomurkoli in glede česar koli. Zahtevanje je bilo nesmiselno, ker si svobodo kritike lahko vzame kadarkoli hoče, samo če ima kje pisati — to pa, hvalabogu, ima.

Zgodilo se je tudi, da je moj fajmošter zapisal, da je na slabih nogah vse, kar se brani kritike. Če na primer kak član S. N. P. J. zavrne g. Trunka in slučajne druge zunanje brige, češ, kaj vam mar, kako in kaj je pri nas, tedaj fajmošter takoj zaključuje, da je nekaj gnilega v jednoti, ker odbijamo zunanjo kritiko. Načeloma ima Trunk prav. Vsaka dobra in zdrava stvar sme pozdraviti vsako stvarno kritiko, ker se nima česa bati. Navadno obrekovanje in zavijanje pa ni kritika!

Kako pa g. Trunk zastopa to načelo, kadar se kolo zasuje in je kritika naperjena proti dogmam in delu njegove cerkve? Ali velja njegovo načelo tudi za stvarno kritiziranje tega, kar počenja v Rimu?

Ne! Ne velja! On, ki ni član jednote, sme kritizirati vsako točko pravil S. N. P. J.; on, ki ne mara biti socialist, sme kritizirati vse točke socialističnega programa — toda kdo drugi, ki ni katolik, ne sme izreči svojega mnenja o zadevah katoliške cerkve! Demokratično načelo svobodne kritike mora veljati za duhovščino kakor za socialiste, toda načela mora biti konec čim zadene ob trile zidine rimske cerkve! — Krma, ki je dobra za gos, ni za gosjaka!

Taka je skolastična logika, taka je konsistencna fajmoštra Trunka.

O novih zveznih postavah

Dve prevladujoči tendenci sta bili očitni v minglem 70. kongresu, ki je končal dne 4. marca, in bržkone isti tendenci prideta do močnega izraza tudi v prihodnjem 71. kongresu. Prva tendenca je težnja po še večji omejitvi priseljevanja; druga pa je želja uvesti take spremembe izvenkvotnih in prednostno kvotnih določb priseljenškega zakona, kakršne utegnejo olajšati združenje družin tujerodcev, nahajajočih se v Združenih državah. Z drugimi besedami kongres je bil pripravljen — in utegne biti tudi v bodočnosti — uvaževati s simpatijo vsako pametno zahtevo v korist tujerodcem, ki se že tukaj nahajajo, ali na drugi strani je pričakovati, da bo poudarjal potrebo še večje omejitve priseljevanja iz novih virov.

Zakonski predlogi v minulem kongresu, ki so stremeli po večji omejitvi priseljevanja, so segal od uvedbe kvote na mehikanske priseljenke do popolne ustavitve priseljevanja za prihodnjih deset let. Resno se je uvaževalo vprašanje, da se kvotni sistem razširi tudi na vse one dežele, za katere do sedaj ni bilo kvote, ali pokazalo se je, da nekateri stari mednarodni dogovori ovirajo to namero, tako da Kanada in dežela pod Rio Grande ostanjo še vedno izven kvotne in bodo bržkone še nadalje preskrbovale Združene države z večjim delom priseljenčev.

Minuli kongres je sprejel sedem imigracijskih in naturalizacijskih zakonov. — Izmed vseh mnogostevilnih zakonskih načrtov in resolucij, predlaganih v minulem kongresu v stvari imigracije in naturalizacije, je kongres sprejel sedem njih in nekatere izmed teh vsebujejo važne spremembe v zakonodaji glede imigracije in naturalizacije.

Določanje kvote po narodnem izviru. Priseljenški zakon od 1. 1924 je vseboval določbo, da bi se v bodočnosti kvota za posredne dežele ustanovila po narodnem izviru (national origin) celokupnega ameriškega prebivalstva, mesto — kakor dosedaj — na podlagi tujerodnega prebivalstva glasom ljudskega štetja od 1. 1890. Dne 31. marca 1928 je bila sprejeta skupna resolucija, ki je odločila uvedbo takozvane

Zgodilo se je, da sta se Musolini in papež pobratila javno in otičelno. Stvar se ne tiče samo papeža, pač pa tudi Italije; nismo zadeva cerkve, temveč tudi politika Italije, kajti z rimsko spravo je prišel tudi konkordat, ki znači nadvlado cerkve na kulturnim življenjem Italije. Tem je Italija momentalno korčila nazaj v srednji vek. In nismo samo to. Musolini hoče in papež hoče, da Italijo poanemajo tudi druge dežele.

Trunk pa pravi, da protestantji, framonzi in najmanj socialisti, ki so brezverci, se bi ne strli brigati za ta dogodek! To zadeva cerkve in kdor je zuna cerkve, kaj mu mar?

Kritika torej ni dobrodošla. Nekaj trilega je v cerkvi, ker so boji kritike zunanega sveta!

Socialisti — vsaj jaz ne — nismo absolutno nič proti rimski spravi. Dobro je, da je to prišlo. Kdor je še mislil, da sta Musolini in papež kakšna nasprotnika, lahko zdaj odpre oči; kdor je verjel, da cerkev nasprotuje fašizmu, lahko zdaj spozna zmotnost. Kritika je v glavnem naperjena proti konkordatu. Ta je vrede vsa obsojanja — dasi je navesadnje tudi to dobro za Italijo, ker jo vsaj zdrami!

G. Trunk je velik zavijalec, piše, da eventualna pogodba papeža z Japonko ali sovjeti še ni bi značila, da se je papež zvezal z budizmom ali komunizmom. Seveda ne — ampak v paketu Italije se je zvezal s fašizmom. Dokaz je, ker so kardinali škofje podili verne črede na ulice za fašiste dne 24. marca. Za budiste in fašiste ne morete tega delati, za fašiste pa so!

Sicer pa Trunk sam ne ve, kaj se ga drži glava. Enkrat piše, da so hibe v poravnavi (musolinijem in papežem), drugič pa piše, da je poravnava dobra, da je vae O. K. Ali zdaj tu on veljubi fašiste?

ga "National Origin Plan" za leto, t. j. do 1. julija 1929. T. ravno pred koncem minolega kongresa je bil storjen poskus za nadaljnjo odločitev, ali prelog je propadel v Senatu. Na ta način je bila vlada obvezana ločiti novo kvoto in predsednik Hoover je dne 22. marca izdal proglas, s katerim naj nove kvote stopijo v veljavo. Nova kvota se osnuje na številu prebivalcev Združenih držav, ki izvirajo iz te ali one dežele. Kvota vsako posamezno deželo znaša toliko, kolikor naj znaša razmerje ameriškega prebivalstva, viraajočega iz dotične dežele, na pream 150.000. To je skupno število dovoljene imigracije vseh kvotnih dežel. Določeno pa je, da minimalna kvota vsako deželo naj znaša 100.

Posedna komisija, obstoječa od državnega tajnika, trgovskega tajnika, je na podlagi razpoložljivih statistik izračunala narodnosti izvir ameriškega prebivalstva in na podlagi dobrih nih podatkov določila število sameznih kvot. Nova kvota Anglesko (vštevaj severno ameriko) se bo povečala za 31.000 bo znašala 65.721. Nemška kvota se bo znižala za 25.000 in znašala je 25.967. Irsko kvoto od 17.353, Poljako 6533, Italija 5802, Švedsko 3314, Norveško 3153, Francosko 306, Rusija 2784, Čehoslovanski 2874, Norveško 2377, Švica 176, Avstrija 1418, Dansko 118, Madjarsko 869, Jugoslavija 84, Finsko 569 itd.

V svojem proglasu, s katerim ustanovlja nove kvote, je predsednik Hoover izrazil, da on odobrava novega kvotnega sistema. Proglasil je nove kvote p zato, ker ga zakon k temu silil. Pričuje se, da bo izri nemu zasedanju kongresa, ki snide dne 15. aprila, priporočda se določba o narodnostem viru odpravi ali pa njeno uveljavljenje zopet odloži. Ako kongres nič ne stoji v tem ali, stopijo nove kvote v veljavo 1. julija tega leta.

Pravica Indijancev do prdeli des kanadskih pomolov. Zak ki je bil odoben dne 2. apr 1928, je izrazil Indijance, roji v Kanadi, iz učinkov priseljenškega zakona od 1. 1924. S t je bila priznana starodavna p viza Rdečokrovcv, da smejo s (Dajte na 3. strani.)

Vesti iz Jugoslavije

IZPRAVA PROTI MILANU GEROČU.

(Izvirno.)
Kruševac, 25. marca 1929.

Pred več meseci po aretiranju Beogradu žandarmerijskog podpolkovnika Milana Geroča, koji se spoznao u njemu svojevremeno avstrijske oficirja, ki je u časa svetovne vojne v okupaciji Srbije bio vršil razna zločina nad srbskim prebivalstvom. Po prevratu je stopil v žandarmerijo naše države, kjer je dosegel čin podpolkovnika. Ko se spoznal v njem bivšega avstrijskega oficirja, kateremu so Srbi iz kruševačke okolice imeli mnogo očitati, so ga aretirali ter odpravili v preiskovalne zapore v Kruševac. Sodišče je začelo preiskovati ter zasliševati pričel, ki so vedele povedati znano, kaj vse da je počel Milan Geroč za časa svetovne vojne v Srbiji.

Danes pa se je začela pred tujskim porotnim sodiščem razprava. Obtožen je Geroč krvoželjstva, ubijanja, požigov in zatiranja za časa avstrijske okupacije Srbije, posebno pa v času okupacije toplejskega upora, pri katerem je bilo od avstrijske oblasti pomorjenih okoli 2000 Srbov. Za proces vlada seveda veliko zanimanje na samo radi tega, ker se proces tiče do sedaj, ko je bila Srbija okupirana od Avstrije in je bil obtoženec službi avstrijskega vojnega ministra, največ tudi radi tega, ker se proces prvi, ki razpravi o dogodkih, ki so se odigrali za časa srbske okupacije.

Preiskava je bila zelo obširna. Zaslišanih je bilo več sto prič, ki so jih predlagali zagovorniki in tožniki. Že med preiskavo so morali več očitkov zavreči. Vendar je državno pravništvo moralo Geroča obtožiti sledečih dejanj:

Da je dal marca 1917. brez sodnega postopanja ustreliti v starem selu tri kmete; da je odredil svojim podrejenim plenjenje in požigovanje; da je naročil svojim podrejenim po toplejskem uporu, naj v javno ubijejo več kmetov; da je izdal sličen ukaz v Pajevstici; da je poleg običajnih rekvizitov naročil podrejenim, naj odzamejo prebivalstvu tudi druge predmete.

Obtožnica se navaja, da so v zvezi z izpovedmi priča ter zahteva državno pravništvo, da se Geroča za ta dejanja obsodi.

Sodno dvorano so napolnili od zadnjega kotička. Navzoči so bili vsi novinarji iz Zagreba in Beograda. Obtožnica brani pet odvetnikov iz Zagreba, Beograda in Kruševca.

Novosti iz naše države.
Ljubljana, 22. marca 1929.

Jesenice na Goranjskem so postale mesto. — Včeraj je kraj podpisal ukaz, s katerim so proglasile jesenice za fužinarji in sava za mesto. S tem kraljevim ukazom je izpolnjena stara želja jesenčanov, da se lahko nazivajo "mestani". Po številu in razviti železni industriji je priložila jesenice naslov mesta. Sodnja je pa še — zmerom v vasi Kranjska gora.

Lokomotiva brez strojevodje. — Prazen industrijski vlak sumsko dirke dirkeje Virovitičev predvračaljem vozil sedem delavcev v sumo. Delavci so bili nameneženi pri lokomotivi. Zaradi previsokega pritiska je razbila ventil ter se razbila proti delavcem na stroju. Delavci so dobili težke opekline. Nekateri so poskakali s stroja, masina pa je brez vodstva vožila dalje, dokler ji ni smatralo pare. Strojvodja, kurjač in štirje delavci so bili močno opečeni ter so jih prepeljali v bolnico. Včeraj sta na opeklinah umrla strojvodja Maksim Kurjač Biki.

Promet s Splitom je bil 52 dni radi zime in zametov po železnici prekinjen. Šele včeraj se je spet peljal prvi vlak iz Zagreba na Split. Bog ve, ali se bo železniška uprava iz tega kaj naučila?

Vlada je izdala načrt o centralni upravi v državi. Po tem načrtu bi se uklenilo 5 ministrstev. Spojila bi se nekatera ministrstva in sicer prometno mi-

nistrstvo s poštnim v eno ministrstvo, poljedelsko ministrstvo s ministrstvom za agrarno reformo, prosvetno ministrstvo s ministrstvom ver in ministrstvom za narodno zdravje s ministrstvom za socialno politiko. Vendar pa do te rekonstrukcije vlade — bilo bi 5 ministrstev manj — še ne bo prišlo kmalu.

21. marca popoldan je imel seje ministrski svet v Beogradu pod predsedstvom kralja Aleksandra. Na tej seji so razpravljali o delovnem programu vlade, tako da smatrajo sklep te seje za najvažnejše ob obstoja te nove vlade. Posamezni ministri so napravili načrte dela za svoj resort, na tej seji je vsak poročal, kakšne zakone bo to in to ministrstvo predložilo in kakšno delo misli opraviti v tem letu proračunskem.

Delegacija naše države na pogrebu maršala Focha.

V Parizu je umrl francoski maršal Foch, znan vojskovodja iz svetovne vojne, ki je vodil ofenzivo proti Nemcem. Vsa vojaški svet se klanja spominu tega velikega vojskovodje, ki ga namerava francoska vlada pokopati poleg cesarja Napoleona, češ, da bi bil Foch lahko veljal za drugega Napoleona. Iz vseh držav prihajajo sošalne inje francoski vojski, tako je tudi naša država, naš kralj, naš ministri in celotna vlada poslala brzojavno sošalja francoski vlad na tej izgubi.

Danes je stavljena v Beogradu delegacija, ki se v imenu naše države udeležuje pogreba maršala Focha v Parizu. Delegacija tvori minister vojne in mornarice general Hadžić, načelnik generalnega štaba general Pešić in več polkovnikov. Z delegacijo odpotuje tudi en vod kraljeve garde v polni vojni opremi, ki bo korakala na maršalovem pogrebu. Naši aktivni oficirji, ki bivajo v Parizu, so dobili nalog, da se udeležijo vsi pogreba maršala Focha. Delegacija odpotuje jutri popoldan s "simphon orient-expressom". Naša vlada je nujno zaprosila italijansko vlado za dovoljenje, da sme naša vojaška delegacija potovati preko Italije v svoji opremi.

Na dan pogreba bo vsekakor v Parizu dosti uniformiranih pogrebcev.

O zakonu o avtorskem pravu.

O priliki vladne seje pod kraljevim predsedstvom, kjer so določili vladni delovni program, je poročal minister prosvete, da bo med drugimi nujnimi zakoni izdal tudi zakon o avtorskih pravicah, ki ga je že izdelala prejšnja vlada. Ker ta zakon še ni sprejet in bi se lahko še predelal, pišejo nekateri časopisi in pozivajo, naj se ta načrt spremeni, da ne bo v škodo naši književnosti.

Naša država doslej namreč še ni imela urejenih avtorskih pravic niti kakšne tozadevne pogodbe z drugimi državami. Da je to potrebno, je razumljivo. Treba pa je paziti, da kar enkrat ne skočimo v najmodernejšo obveznost in da se izognemo pretiravanju. Da države, ki imajo veliko književnost in dobro urejeno knjižotvornost, lahko prenašajo vse določbe tako zvanega Bernskega pakta, je razumljivo, nam pa se je treba ozirati na kulturno stanje lastnega naroda.

Določbe, kakor jih vsebuje načrt zakona o avtorskih pravicah, kakor ga je sestavil prejšnji minister prosvete Grol, pa so za našo kulturno življenje naravnost uničujoče. Kaj vse določa ta načrt?

Avtor nima le pravice, tiskati in stavljati v promet svoje proizvode, bodisi v obliki knjige, drame ali takata za film, marveč ima tudi edino on sam pravico, delo javno brati, predvajati. Brez njegovega dovoljenja se ne sme dela preliti v verze, ali ga preliti v prozo ali pa predavati ga javno. Šele dela avtorjev, ki so že 50 let mrtvi, ne smejo brez nadaljnjega predvajati, tiskati itd. Torej ne smeš niti ene pesmičice živga avtorja deklamirati, predno nisi prosil za dovoljenje in plačal honorar, niti ne smeš deklamirati pesmi ali pesni pesem, katere avtor ali komponist še ni 50 let v grobu. Potem kakor bi pri nas n. pr. Gregorčičeve pesmi smel deklamirati šele po l. 1967., njegovih komponiranih pesmi pa ne bi smeli peti pred letom 1975., zakaj uglasbi jih je župnik Aljaž, ki je šele pred letom ali dvema leti umrl. To je nezmislivo in udarec po sebi samem. To bi se vsekakor moralo v novem načrtu zakona črtati. Malo nas je, malo dobre umetnosti premoremo, vsaj ta naj bo toliko svobodna, da jo smeš pokazati ljudem. Jasno je, da take določbe lahko ostanejo za večja dela, velike kompozicije, romane, drame itd.

Dalje je nezmislivo za nas, dovoliti prevajanje tujih del, ako je dotični tuj avtor še 50 let v grobu. S tem se nam zapira vloga v tujo literaturo in se uničuje prevodna literatura. Vsaj dotoka od zunaj ne zabrujate. Saj je le v našo korist, če se učimo pri tujcih. Tak zakon bi pomenil zapreti vsak dotok tuje literature našemu narodu.

Še več drugih določb je, ki bodo našo kulturo v oviro. Našemu založniku je težko sprejeti kako knjigo v založbo, ker je številu kupcev silno omejeno, tisk drag, poleg tega mora še paziti, da so knjige po možnosti poceni, da grede. Po sprejetju takega zakona, pa bi moral za vsak prevod plačevati silno avtor, kar bi sploh onemogočilo izdajanje prevodov. Prevodi pa so za nas precejšnje važnosti. Tak zakon bi vse to omejil in deloma sploh zatrl. Zdar, ki je še čas, naj bi se načrt tega zakona predelal in naj bi se pri tem pazilo, da zakon ne bi škodoval našemu kulturnemu življenju.

Umor pri Cerknem.

Iz Cerknega poročajo o umoru posestnika Matevža Kranjca v vasi Orehek. Matevž Kranjec, ki šteje letos 61 let, je po vojni kmalu predal posestvo svojememu sinu Justinu, ker je bil sam nezmožen delati kot vojni invalid. Izgovoril si je hrano in stanovanje v domači hiši do smrti. Novi gospodar se je sprva ves vrgel na delo, a nepričakovano hitro se je naveličal in neko noč neznan kam izginil. Ko se je vrnil, je povedal, da se bo oženil. Za nevesto si je izbral Jero Krivčev, devet let starejšo od njega. V tem času je dobil stari Kranjec invalidnino v znesku tri tisoč lir. Od teh je posodil Justinu 2000 lir za ženitev. Ko je prišla v hišo "mlada", so se razmere za starega Kranjca spremenile na slabše. Oče je sahteval od sina naj mu vrne tistih 2000 lir, češ, da sin niti njegova žena niti hoteli slišati. V hišo se je preselil vedni prepri, ki ponavadi rodi gorje.

V nedeljo okoli 11. ure zvečer pa prihiči 21-letna hčerka Kranjca iz hiše in je pripovedovala ljudem, da so v njihovo hišo vdrl roparji in tatovi. Skupina mladih fantov je vdrla v hišo, pa ni našla nikakih roparjev, pač pa je našla sredi sobe mrtvega Kranjca — očeta v mlaki krvi. Odšli so ter iskali sledi za roparji, pa niso dobili nikakih sledi. Naposled so sporočili žandarjem.

Ugotovilo se je, da je oče Kranjec ležal na peči z 12-letnim sinom Francekom, da ga je nekdo potegnil s peči na tla ter ustreliš. V steni v sobi je bila skrinjica, v kateri je imel stari Kranjec skrite svoje prihranke. Ta skrinjica je bila razbita in izropana. Sum je padel na sina Justina. Aretirali so Justina in njegovo ženo, kakor tudi 12-letnega Franceka, ki je izpovedal, da je oče ležal na peči in zahteval od sina denar. Justin pa je pognel s peči ter ustrelil očeta s štirimi strelji. S sekro je potem razbil skrinjico v steni ter pobral iz nje vse.

Ta zločin je zbudil v vasi mnogo začudenja in strahu. Zakaj celo dobo niso tam poznali takih zločinov. Zdar je še čas ali kaj napraviti iz ljudi nejudi.

Slovenski orožnik Josip Tekar je skušal v Skoplju izvršiti samomor. S samokresom se je ustrelil v prsa, kroglica je šla tik srca. Prepeljali so ga takoj v bolnico, kjer je bil operiran. Zdravniki upajo, da bo ostal pri življenju. Zakaj je hotel v smrt, ne vedo. Slovenski orožnik v Makedoniji!

Potresni sunki v Zagrebu. — Vse mogloče nesreče obkrožujejo Zagreb. Za atentatom so čutili še precej močne potresne sunki. Včeraj malo pred 1. uro popoldan so vsi aparati zagrebške opazovalnice zabeležili močan potresen sunki, ki pa je po 4 minutah prenehal.

IZ PRIMORJA

Umor v Orehku še vedno nepojasnjen. — Mussolini poseti Gorico in Trst. — Premije za z otroki osrečene starše. — Mussolinijeva nagrada obmenjenu učiteljav. — Pristankeške naprave v Trstu. — Zapoznela spomlad. — Nezgode z granatami.

Zagonetni umor družinskega očeta Matevža Kranjca v Orehku pri Cerknem še vedno ni pojasnjen. Sin Justin odgovarja na vprašanja preiskovalnega sodnika dr. Miglana z Idrije, da on ni zakrivil očetomora, potem pa molči vse potrd. Raznesla se je vest, da je prišla Justina dolžiti očetomora njegova žena. Dognano je, da je došel v gotovostjo samo to, da je dobil Matevž Kranjec nekaj dni pred zločinom 2500 lir zastale invalidnine in da je bil Justin svojemu očetu dolžan že okoli 2000 lir. Na poti v obmejni Jesenici so našli neke Kranjčeve dokumente. To bi kazalo, da so jih vzeli roparji skupno z denarjem in hranilnika v zidu ter bežali s prijmi proti meji, kjer so jih vrgli od sebe. V Orehku se domačini ne morejo oprijeti misli, da bi bil Justin zagrešil očetomor.

V Gorici bodo 24. maja t. l. na slovesen način inavgurirali spomenik v vojni padlim dobrovoljcem. Inženjer Caccese je povedal Goricanom, da je ob svojem zadnjem posetu v Rimu na inavguracijo opozoril Mussolinija, ki mu je obljubil, da pride ta dan v Gorico, če bo kolikšak mogoče. Mussolini bi ob tej priliki obiskal tudi Trst.

Premije dobivajo starši, katerim se rodi mnogo otrok. Tržaški župan dr. Pittace je nedavno obdaroval 26 družin in sedaj spet 20, katere bivajo najmanj 6 let v mestu in so bile lani obhodovaljene s petim otrokom. Med primki teh staršev čitamo: Čok, Jurjović, Legiša, Markezid, Mušina, Makovec, Petelin, Rudež, Terčon, Zadrhik, Zivec, Čufer.

Pred nekaj dnevi so se zbrali učitelji postojanskega didaktičnega okrožja, da prispežejo po zahtevnih predpisih. Po končani slavnosti jim je povedal delni tajnik fascistične učiteljske organizacije Cecchini, da je dočeli Mussolini 300.000 lir nagrade za učitelje v obsejni coni.

Za pristankeške naprave v Trstu je dodeljenih s strani vlade 80 milijonov lir, od teh 54 milijonov za stavbo. Zgrajena sta hangarja št. 62 in št. 64, ki stane 10 milijonov, gradita se hangarja št. 61 in 63, ki bosta stala nad 18 milijonov lir. Poleg drugih del je za pomorsko potniško postajo na pomolu Bersaglieri carinskega pristana proračunjenih 6.900.000 lir. Namisljeno so se številne potrebne poplave, izboljšave in nove naprave, kajti tržaško pristanišče je bilo po končani vojni hudo razdejano.

Po vsaj Julijaki Krajini v mestih in na deželi se govori neprestano o posledicah strašne zime. Za mesec je zastala primorska pomlad. V Trstu modrujejo, kako so videvali vsako leto ob sv. Jožefu prve popke na kostanjih. Letos se ni nič. Tudi mandeljne še ne cvetijo. Ljudem še vedno brni po ušesih burja in mraz jih stresa pri spominu na ledene februarske dni. Dne 3. marca je kazal termometer še vedno 5,4 pod ničlo. Izhod iz zime je bil šele 21. marca. To je bil prvi pravi pomladanski dan. Sedaj pa po deželi vse hiti in dela, da se doprinee zamujeno in od narave pričakuje poljedelec, da mu bo pomagala prvo prihodno, da bo vse zgodaj vzcvetelo, zorelo in da bo pridelek obilen.

Še vedno se dogajajo nezgode z granatami. 19-letni P. Medved v Fari je izpraznjeval granato. Razpočila se je in razmesarila fanta, da je obeležal na mestu mrtva. — V Farskem ob Soči je obrezoval drvečava kmet G. Bertonia. Ko je udaril s sekro po nekem drevesu, je nekaj pošlo. Eksplozija projektila, tičnega v drevesu. Bertonia leži težko ranjen v bolnici.

Profesorica.

Profesor se je poročil s profesorico. Na žentovnjakem potovanju sta se napotila zakonca na planino. Kar se profesor ustavi rekoč:

— Amalija, zdi se mi, da sem izgubil pot.

— Morda si jo pa pozabil doma.

Agitirajte za "Prosveto"!

RAZNE VESTI

Odvetniki nastopili proti prohibiciji.

New York City. — Nad tristo odvetnikov, med katerimi jih je nekaj svetovno znanih, se je združilo v skupino, katere namen je vplivati na ameriške odvetnike, da nastopijo proti prohibiciji in zakonom za njeno forsiranje.

Clani te skupine so pričeli kampanjo in pošiljajo pisma prijateljem svoje profesije, v katerih jih vprašajo, da se organizirajo v komitejih, ki se bodo bojevali proti prohibiciji. Taki odbori odvetnikov so se že ustanovili v Chicagu, Providencu, Bostonu, St. Louisu, Nashvillu, Los Angelesu, Pittsburghu in Detroitu.

Elektrika ubila dva delavca.

Chicigo. — Irving Klosterman, star 24 let, in Fred Fetzer, 45 let, sta bila v četrtke ubita, ko sta delala na popravilih električne zveze v Glen Ellynu in sta prišla v stik z živo žico. Oba sta bila uposlena pri Western United Gas and Electric Co.

Žrtve avtomobilov.

Chicigo. — V četrtke so bile nadaljne štiri osebe ubite na črkških ulicah v kolizijah z avtomobili, več drugih pa je bilo ranjenih. Število žrtav avtomobilov od novega leta do danes v okraju Cook je naraslo na 191.

Nesreča pri delu.

Chicigo. — Michael Marko, star 45 let, ki je delal pri zgradbi poslopja čikaške ubite, je bil v četrtke na mestu ubit, ko je nanj padlo dvigalo, na katerem so bile naložene štiri tone peska.

Eksplozija ubila delavca.

Chicigo. — W. H. Schuett, star 39 let, je bil v sredo ubit pri eksploziji dinamita, ko je delal v kamnolomu McCook blizu mesteca La Grange.

DRŽAVNIK PISKROVEZEC.

V Parizu je izšla zbirka političnih zgodbi, v katerih igrajo znani državniki glavno vlogo. Tako pripovedujejo o sedanjem zunanjem ministru Briand: Vršal se je političen shod, na katerem pa ni bilo nobenega pravice razpoloženja; noben govornik ni mogel ogreti poslušalcev. Tedaj pravi Briand svojemu tovarišu za predsedniško mizo Anatolu France-u: "Pazite, takol bom spravil ogenj v ljudi." O zrl se je po poslušalcih in opazil moža, ki je sedel z odprtimi usti, ne da bi zinil kako besedo. Zaklical mu je: "Ej, vi, zakaj pa neprestano prekinjate govornika?" — "Jaz? Kako neki?" — je odgovarjal preasečeni poslušalec. "Da, vi! Ali ne veste, da je treba nasprotnike napasti pošteno, iz oč v oč? Pridite na oder in tu poveste svoje mnenje!" — "Na oder! Na oder!" — so začeli kričati zborovalci.

Nesrečnik je zastoj poizkušal ulti. Močne pesti so ga zgrabile in ga nesle na oder. Z glavno navzdol je prispel gori in videti ni bilo drugega nego v zraku cepetajoče noge. "Ven z njim! Ven z njim!" je zaorilo po dvorani. In noge so dejansko izginile v gostem, živem klobčiču. Med poslušalci pa je bil led prebit in govorniki so želi posledje najživahnejše zanimanje.

Ko so Briand nekega dne poverili sestavo nove vlade, je povedal svojim prijateljem tole priliko: "Nekdo je prišel v trgovino a porcelanom eleganten gospod. Brezbržno je vihtel svojo palico in kar od kraja pobli krhko blago. Vse se je čudilo. "Ta je kavelj!" so ga občudovali ljudje. Dva dni nato je prišel v trgovino drug mož, tih in skromen. — Vvedel se je in začel krpati, vezati, lepiti kos za kosom. Zanj se nihče ni zmenil. Ljudje so ga komaj opazili. Vidite, tak porcelanski piskrovezec bom svoje žive dni!"

Nepričljubjen finančni minister prihaja od ministrskega sveta. Ob avtu ga sprejme njegov pes, ki nato bežno oblaja politike, ki spremljajo ministre. "To je strašen pes," se opravičuje minister, "vsakega mojega prijatelja obgrizne." "Eh," meni polglasno neki politik, "potem nima veliko gristi."

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

GLAVNI STAN: 2677-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

IZVRŠEVALNI ODBOR:

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik Vincent Calkins; podpredsednik Andrew Vidrich, R.F.D. 2, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Blaz Novak; tajnik bolniškega oddelka Lovrenc Gradšek; gl. blaginjak John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODBOR:

Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alesch, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Gorick, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trčelj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Shragal, R.F.D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podbol, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Solar, Box 27, Arma, Kans.

BOLNIŠKI ODBOR:

OSREDNJE OKROŽJE: Lovrenc Gradšek, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEŽODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R.F.D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R.R. 1, Box 88, Pittsburg, Kans.; Jurajspad; Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn.; za sev. zap.: John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Zajc, predsednik, 3635 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvedek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hraat, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združiteni odbor:

Frank Vidmar, predsednik, 1242 S. 55th St., Cicero, Ill.; John Olig, 2426 So. Chilton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Geshel, 405 N. Walnut, Colorado Springs, Colo.

POZOR! — Korrespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, se naslovo: Predsedništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki so tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednake vrste se naslovo: Tajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blaginštvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vai prizivi na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vai dopis in drugi spis, naslanila, oglasi, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednole, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

O novih zveznih postavah

(Nadaljevanje s 2. strani.)

bodno prestopiti meje severoameriškega kontinenta, ki je bil nekdanj njihov.

Za družine tujerodcev. Dne 29. maja 1928 je bil vzakonen prevažen načrt — Copeland-Jenkins bill — v korist združitvi družin. Po tem zakonu je bila možu Amerikancu podeljena pravica do izvenkvotnega prihoda, ako se je poroka izvršila pred 1. junijem 1928. Isto pravico je dobila Amerikanka, ki je zgubila državljansko pravico vlad poroke pred 22. septembrom 1922 če ni več poročena. Nadalje tudi otroci ameriških državljanov v starosti med 18. in 21. letom so dobili izvenkvotno pravico. Povrh tega je ta zakon spremenil določbe glede prednostne kvote. Prvi del kvote ostane rezerviran za stare ameriških državljanov, soprogo Amerikanc, poročenih po 1. juniju 1928 in za izzurne poljedelce (tako kvota znaša čez 300). Druga polovica kvote (in še zraven kar bi preostalo od prve polovice) pa je pridržana za žene in neporočene otroke — pod 21. letom tukaj nastanjenih inomecev, ki so bilo zakonito za stalno pripuščeni v Združene države.

Za dežele, ki imajo majhno kvoto, da sprememba določb o prednostni kvoti dejanski pomenja, da je vsa kvota na razpolago le za žene, otroke in starše tujerodcev, ki so že tukaj. Le oni, ki se morejo kvalificirati kot izzurni poljedelci, imajo poleg njih še nado, da morejo priti na vrsto, toda le tedaj, ako kvota znaša čez 300 na leto. Bratje, sestre, bratrance itd. ali drugi inozemci brez sorodnikov nimajo v mnogih slučajih nade do prihoda in tako je bilo "seme novega priseljništva" odloženo, v mnogih slučajih skoraj za vso preračunljivo bodočnost. Ta nova postava je marsikje prinesla veliko od pomoči. Ali čakalna lista vpravičenih sorodnikov — žen, otrok in staršev — je še vedno izredno velika v nekaterih deželah, zlasti na Grskem, v Italiji, Poljskem, Siriji in Turčiji. Kvote drugih dežel pa so take, da ti sorodniki utegnejo priti v dogledni dobi.

Istega dne (29. maja 1928) je kongres sprejel zakon za večje spremljenjskih nadzornikov. Spremembe v naturalizacijskem zakonu. — Nov deportacijski zakon. Prihodnje tri postave so bile vzakonevane koncem minolega zasedanja kongresa.

Takozvani "Act of March 2, 1929" dovoljuje registracijo in

dosledno državna pričevanja o prihodu vsem inozemcem, ki so prišli v Združene države pred dnem 3. junija 1921, ali o prihodu katerih ni zapisal. Z drugimi besedami ta novi zakon omogočuje vsem onim, ki so na katerikoli način prišli v Združene države pred dnem 3. junija 1921, da morejo legalizirati svoje bivanje in postati ameriški državljani. Istočasno novi zakon prepoveduje izdajo "prvega papirja" onim, ki so prišli začasno, in zvišala pristojbino za naturalizacijo od skupnega zneska \$5 na \$20.

Dva druga načrta sta bila vzakonevane ravno zadnjega dne kongresa, 4. marca 1929.

Eden izmed teh (Sabath Act) vpravičuje veljavnost nekaterih "prvih papirjev", ki so se do sedaj smatrali neveljavnimi, ako je prosllec napačno navedel ime vladarja ali vladarja, kateremu se hoče odreči. Po te mzakonu kandidat za državljanstvo ne bo ničesar izjavil glede starega podaništva, dokler ne zaprosi za drugi papir. V prvem papirju bo le splošno izjava, da se namerava odreči zvestobi napram svoji inozemski vlad (brez posebne navedbe).

Amendment k temu zakonu, dodan v senatu in potem sprejet v zbornici, spet obnovlja pravico inomecev, ki so služili v ameriški vojski tokom svetovne vojne, do posebnega kratkega in olajšane postopanja za naturalizacijo. Našlo se je namreč, da je še mnogo veteranov, ki bi se radi poslužili te pravice.

Drugi zakon, ki je bil odobren dne 4. marca 1929, je nova določba o deportaciji, ki stopi v veljavo dne 4. maja 1929. Od tedaj vsak inomec, ki je bil kdaj deportiran iz Združenih držav, bo za vedno izključen iz Združenih držav. Ako pa poskušajo priti nazaj, bo kriv prestopka in podvržen kazni ne več kot dve leti zapora ali globe ne več kot \$100. Ako taka oseba, ki je bila nekdanj deportirana, se povrne na krakal kot drugi mornarji. Ta določba sega tudi nazaj na one, ki so bili deportirani pred tem zakonom.

Večje kazni so določene tudi za inomece, ki bodo v bodočnosti prišli v Združene države nezakonito, bodisi brez priseljniškega pregleda ali s pomočjo krivičnih navedb. Prej je kazen bila le deportacija. Od sedaj pa bo do podvržen tudi kazni od ne več kot leto dni ali globe od ne več kot \$1000.

FLIS.

ŠIBOLET

Bržkone vidiš prvič to besedo, jeli? Meni samemu se je čudna zdelo in sem si jo nekaj let tolačil z nemško Spiesrutenlaufen, ali pravilneje Spitzrutenlaufen oziroma Gassenlaufen, t. j. vojaška kazen, ki jo je baje švedski kralj Gustav Adolf uvedel za pobež, pijanost, kockanje in drugačne prestopke. Grešnik pa so do pasa slekli in podčastnik ga je šest- do dvanajstkrat vodil skozi živo mejo, ki so jo tvorili vojniki, sto do tri sto mož, in vsak je moral obsojenca ošvrkniti z vrhovko po plečih. Podobno letanje skozi šibe popisuje, ako se ne varam, Dostojevskij v Zapiskih iz mrtvega doma. Ta krutost iz katerega je prejkone potvorila pravi pomen šiboleta v mojih možganih, saj takrat še nisem vedel za Flaubertov roman niti videl filma "Salambo", kjer doživlja mezdni Mato enako mrcvarjenje v najhujši obliki.

Šele malo kasneje sem dognal in poznal pri verouku v višji gimnaziji, da je šibolek hebrejska beseda, po kateri se razode, da spadaš k tej in ne k oni stranki. Izraz je iz Knjige kraljev. Ko je Gileadov nezakonski sin Jette, prispel po Gregorčičevi pesnitvi, porazil in pogazil Efraimovce, so Gileadovci zasedli vsa pregazila v Jordanu, da bi prestregli pobegle premagance. Kdor je

isti dni hotel reko prebrestiti, je moral vpricho straže izustiti besedo šibolek (struja, tok). V narečju potolčene vojske pa se je to glasilo šibolek, ker so bili Efraimovci za Palestino nekakšni "čakavci" ali sesiljači, rabeči zvok s namesto š.

Morebiti je to predolg uvod za šibolet mladega junaka. Kozamernika, sklonjenega nad ogromno procesijo števk, ki so nalik pravičnikom pred peklom čakali odrešilnega seštevanja in prenosa, a niso uzrle zaželjenega mesije. Kajti ta živa pošteválnica je liki Hamlet ugibala na gumbih svoje obleke: "iti ali ne iti?" Da je bilo iti na junaki mejdani, recimo izpit, bi se bilo mladeniču vedeževanje vsakakor izteklo v: ne! Takrat pa je šlo za predpust, ta čas prenesti, in za maskarado v Narodnem domu in usoda je vedno in redno odgovarjala: da! Zgolj enkrat ga je zmotil starji tovariš Aš in ko je Kozamernik iz nepazice prišel napak "pekelvicati" ali oraklovati, je višja moč ukrenila: ne! Kljubujoč kizmetu — kizmet je kizmet! je zamereno zagodrnjal — je Kozamernik odtrgal zlogoliki vrhni gumb pri telovniku, češ saj je že tako majav. In poslednjo besedo je obdržal predposlednji gumb: da!

Pa kako tudi ne? Vrli praktikant pomožnega urada je namreč zvedel od prijatelja Aša, ki se ponaša z najkrajšim slo-

venskim priimkom in njadaljšimi stopali v troedini kraljevini, stojnik, g. Oparjen. Radi njega naš vajevec pač ne bi z vso dušo stremel in hrepenel proti omenjenim prireditvi. Saj Oparjem mu je skoraj ob slednjem svidenju in snidenju med štirimi očmi očital kak nedostatek. "Človek božji," ga je hrullil dapes, "kje pa ste hodili v šolo, mar na Tebebanovem? Vaš z se nič ne loči od g. Takih hiegorogiflov ne marajo niti več Turki, ko se oklepajo pripravne latinice! Pišite tako, da bi mogel vsak otroček iz osnovne šole za vami čitati!" A ob drugi priliki mu je opotikal zopet kak drugega. No, zastran ljubega predstojnika ga pač ne miče in kliče na zabavo: edini magnet je seveda njegova prelestna hčerka Jasna, ki je zadnje mesece tupačim priskakljala s papanom v pisarno. Premilo bi tje, božanski stvor! Kozamernika je vselej spreletelo sladko gamizljanje od glave do pet, kadar je zagledal bajno temne obnivi in žive oči zametnopolite krasotice. Oh, kolikrat je se potikal v somraku okoli šefovega stanovanja, oprežaje na stasito mladenko. Pončič ga je potlej posecala pevka modrica in nekoč mi je pokazal tale sonet:

Zavito v mucko perlico oblikov
navarčano mlado solnce, se feli,
dih ostrih vetrov skozi good bode
podoben točnim kilem daljnih viakov.
Bistilo, ki je vao klom vane žakal,
v plesnjah neprednih se meli,
da sviti bresen ga ne sanenli:
savrtno slo preči sedaj in mrakov.

Tako, predraga, me satej se bresen:
duha-mori neznanca (travica)
Pomeni ki tvoj, kjer luhati plesnoba?
Če to se tvoj, polne blata klica,
je hitro blada sadni temenja
Ah, kdaj postoj solnce mi. Ljubsten?

Glej ga no, saj ga je čarodej Lelj še dokaj dobro obsenčil! sem si dejal takrat. No, in no, saj se je približal predvini vili, omamljivi rusalki. Nadel si je naličnico, kakršno je nosil v filmu "Odvajalec deklet" in odšel v dvorano, kjer se bo pustoval. Celotno večnost je prežal v gneči ter obupaval, misleč, da jih je utegnilo kaj odvrtiti od nakane. Naposled, o radost! v oblačilnico je prikorakal g. predstojnik, oparjen z boljjo polovico, oba brez krinke, za njima pa pod belo obrazno gospodična Jasna: knežna? bela žena? Kolombina? nedolžnost? Krilate brez kril? Vseeno. Kozamernik je skrbel zgolj za to, da mu ne bi kdo tega bisera pred nosom odvedel. Posrečilo se mu je: bil je prvi pri Jasni. Zabavala sta se imenito. Lepotica, zvesta kinariča, je brž pogodila, da je njen oblovalac našimljen kot odvodnik deklet. In okoli polnoči mu je ponudila leseno pahljajo, naj ji kaj sestavi za spomin. Sedel je v kot in skoraj prinesel štirivrstnično:

Oj Jasno, krasna liki sora,
da vas ljubim, videti se mora.
Spomniti me se boste potrdili?
Oj, kako se bodete čutili!

Divila pa se ni tako gospica Jasna, kakor se je drugo jutro krenil naš ugrabeč deklet, opazivši na svoji mizi v uradu svoje sinočnje stihne prepisane na košček papirja in pod njimi dodatke:

Da je dekle krasno kakor sora,
mora stihati le glava nora.

Srce mu je kar prestalo. Uganil je pri tej priči, da je njegove granese prerešetal sam gospod Oparjen, Jasnin oče. A ko se je ta pojavil v Kozamernikovi sobi, je bil videti izredno razigran in praznične volje. Prav nič ni kazal, da kaj ve. To je spravilo nezgodnega ugrabitelja deklet v zmedo. Ni li g. Oparjen pridodal ona dva nevshečna verz?

Cez nekoliko dni se je dvom razpršil. Ko je naš praktikanček oddal predstojniku svoj spis, je ta vnovič zabrusil: "Gospod Kozamernik, vas pa res nikdar in nikoli ne navadam črk: vaš z in g sta si še zmeraj podobna ko jajce jajcu! Sicer pa je morebiti boljše tako: če bi se nam kedaj izgubili, vas bo oblastvo našlo na podlagi vaših pisem. Jaz vas ločim vaš rokopis izmed tisoč drugih! To je vaš šibolek! Verjamete?"

"Verjamem," je zategnil bridko Kozamernik, akoprav ni vedel, kaj je šibolek.

RAZNO

Prvi radijski svetilnik bo pričel delovati na angleški obali v Orfordneessu letošnjo pomlad. Ta "radio light house" z vrtilnim ognjem, rabeč valovno dolžino 1049 m, bo segal 200 milj daleč, to je 324 km, po takem nočter v Amsterdam in Cherbourg.

Majhen varok, velik učinek. — Zima l. 1829. je bila, če verjame mo kroniki, jako ostru, celo tragična. Od številnih dogodbe iz tega poglavja naj vam dam naslednjo, ki omenja postanek koristnega orodja — "dostavnika" ali mnogosednega voza. "V tistem času je nanteški obrtnik, g. Baudry, osnoval družbo za prevažanje in krstil svoje vozove z imenom nekega špicerista v Nantesu, nazvanega Omnes, ki je bil naslikal na vrata svoje trgovine tole besedno igro: Omnes Omnibus. Omnibus je bil na svetu. Ko je ustanovil v Bordeauxu drugo podjetje z omnibus, je raztegnil svojo obrt celo v Pariz, kjer je imel velikanški uspeh. Pritisnila pa je zima 1829, ki je ne samo onemogočila slehernu prevažanje, marveč tudi neznanako podražila krmo. In iz strahu pred grozječim gospodarskim polomom je g. Baudry od žalosti umrl."

Stekel petelin. — Strokovnjaka Remlinger in Bailly sta priobčila dvoje opazovanj petelinje stekline. Podatke jima je poslal Haim Naim, vodja zavoda proti steklosti v Carigradu. Iz njunih poskusov sledi, da je petelinova steklina, sicer jako jako redka, vendar v znanstvenem oziru zanimiva. Petelin utegne zboleti, ako ga na priliko na grebenu okoli stekel pes, in sicer v besni obliki ali v paralizirani. V prvem primeru lahko okuženec napade svoje vrstnike, druge živali in celo človeka in prenese bolezen.

SNEŠNICE

Ne more videti policaja.

Stražnik je prišel k potepuhu, sedečemu v kolodvorski čakalnici. Potepuh je takoj, ko je zapazil stražnika, zapri oči. Stražnik ga je zato nagovoril: "Poslušajte, vi spite?" "Ne spim."

"A zakaj imate torej zaprte oči?"

Jaz policaja sploh videti ne morem.

Bibliofila.

"Poglej, to je zelo zanimiv tip bibliofila (ljubitelj knjig), tisti le tamle."

"On ima največjo knjižnico na svetu in samo iz izposojenih knjig."

Kadar žena potuje.

Sosed: "Ti, Trska, kako se počutiš doma, odkar je tvoja ženica proč?"

Trska: "Hvala za vprašanje. Sedaj obuvam nogavice lahko z obeh strani."

On je to vedel.

Tujec je ustavil ljubljancina in ga pobaral: "Ali veste, kje je Tivoli?"

"Vem," je odgovoril ljubljancin in šel dalje.

I. kavalir: "Kako to da daješ danes natarakju napitnico?"

I. kavalir: "Seveda, dal mi je tri dinarje preveč nazaj."

NA PRODAJ JAJCA ZA VALENJE

Prvovratna jajca za valenje od polnokrvnih temno barvnih "Rock" kokoši. Prodaj 15 jajc za \$1.50 brez poštne. Te kokoši imajo rekord da vam zležejo od 300 do 327 jajc na leto. Kokoši so velike in težajo od 7 do 9 funtov ena, petelini pa 10 do 11 funtov vsak. Naročila in denar pošljite na naslov: Mrs. P. J. Barton, P. O. Madrid, Iowa.

KNJIGE

o delavskih problemih

Proletarska Revolucija, spisal N. Lenin. To je genijalna polemika Lenina proti Kautskega, vsebuje in rešuje velike delavske probleme, kot npr.: kapitalistična in delavska demokracija, diktatura proletariata, sovjeti, osvajaanje vlade itd. To so osnovna vprašanja za osvoboditev delavskega razreda. Vred tega je absolutno potrebno, da se vsak delavec in delavka s tem spozna. Cena je 35c.

Komunistični Manifest, spisal K. Marks in F. Engels. Če ravno je spisan še v letu 1847, ta knjiga vsebuje ogromni material za razumevanje osnovnih zakonov delavskega razreda. Cena je 15c.

SESTAVA SOVJETSKESKE RUSIJE V POLITIČNEM IN GOSPODARSKEM OZIRU, spisal W. H. Humphries. — Cena je 15c.

JUG. RADNIČKA KNJIŽARA, 1255 W. 18. Street (Pilsen Sta.) Chicago, Ill.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati slovensko? Naroči si "Slovensko - angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matice S. N. P. J.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (March 31-29) meni, da vam je naročnina tekla ta dan. Ponovite pravočasno, da vam lista nastavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, kar bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napake naslova, pišite nam dopisno navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki se vsi dr. števni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je: in za pol leta pa \$3.00. S. N. P. J. doplačajo \$4.50 leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cl... za leto \$7.50, pol leta \$3.75, člani \$6.50.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za vsa leta pa \$9.00.

Tednik stane na Evrope \$1. Člani doplačajo samo 50c poštne.

Mladinski List stane za leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi plačate na naslov:

Upravništvo "PROSVETA", 2867 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAROČITE SI K N J I G "AMERIŠKI SLOVENC

F. M. Dostojevskij:

ZLOČIN IN KAZEN

Roman v šestih delih z epilgom. Poslovenil Vladimir Levstik.

Dvignil se je, zamajal se, vzel svojo kupico in steklenico ter prisedel k mladeniču, nekoliko od njega. Pijan je bil, a govoril je gladko in spretno, samo časih se mu je zapletal jezik in zatezal besede. Z nekako lakomnostjo se je polotil Razkolnikova, kakor da že ves mesec ni govoril z nikomer.

"Beda," je izpregovoril malone svečano, "beda, cenjeni gospod, ni greh, to je resnično. Vem, da tudi pijanost ni krepost, in to je tem slabše. A beraštvo, gospod, beraštvo je pregreha! V bedi si morete ohraniti prirojeno plemenitost čustva, v beraštvu pa nikoli in nikakor. Berača ne gonijo samo s palico, z metlo ga pometajo iz človeške družbe, da bi ga razžalili tem bolj; in to je povsem pravilno, zakaj v beraštvu sem jaz sam prvi pripravljen, da se ponižam. Otdod pijančevanje! Pred mesecem dni, gospod, je gospod Lebezjatkov pretepel moje soprogo, a moja soproga ni to, kar sem jaz! Ali me razumete? Dovolite, da vas vprašam, še nekaj, dasi je morda preveč radovedno: Ali izvolite prenočevati ob Nevi, v senenih barakah?"

"Ne, dosihdob se mi še ni pripetilo," odgovori Razkolnikov. "Čemu vprašujete?"

"Tako, ker sam prihajam odondod; že peto noč sem tam..."

Nalil si je kupico, izpil in se zamislil. Res so se videle na njegovi obleki in celo v lasih senene bilke, ki so bile obvisle tuintam. Zelo verjetno je bilo, da se že peti dan ni slegel in umil. Posebno roke so bile umazane, mastne, rdeče in črne za nohtni.

Zdelo se je, da je zbudilo njegovo govorjenje splošno, dasi leno zanimanje. Dečka za točilnico sta se začela smejeti; tudi krčmar je prišel iz sosednje sobe poslušat "veseljaka", sedel malo dalje proč in zehnil leno, a resnobno. Marmeladov je bil tukaj očividno že star znanec. In tudi svojo zgovornost je imel najbrž od navade, ker se je pogostoma pomenkoval v krčmah z različnimi tujci. Ta navada se izpreminja pri nekaterih pijancih v potrebo, osebno pa pri tistih, s katerimi ravna doma strogo in ne naručujejo iz njih. Zato pa izkušajo v družbi pivcev priti do besede in — ako je mogoče — tudi do spoštovanja.

"Čuden človek!" de krčmar na glas. "A zakaj ne delate, zakaj niste v službi, ko ste uradnik?"

"Zakaj ne služim, cenjeni gospod," odgovori Marmeladov, obračaje se izključno le do Razkolnikova, kakor bi mu bil on zastavil to vprašanje, "zakaj da ne služim? Ali me ne boli srce, da sem klečelazil zamen? Ko je gospod Lebezjatkov pred mesecem dni svojerodno pretepel moje soprogo, jaz pa sem bil pijan, ali menite, da mi ni bilo hudo? Dovolite, mladi mož, ali se vam je kdaj pripetilo — hm! — da ste iskali denarja na posodo, pa niste upali uspeha?"

"Pripetilo — se pravi, kako brez upanja?"

"To se pravi, popolnoma brez upanja, dobro vedo, da iz tega ne bo nič. Lahko naprimer že v naprej in natanko veste, da vam dočnik, dasiravno utegne biti pošten človek in vrl državljani, za nobeno ceno ne da denarja. In zakaj bi vam ga dajal, prosim vas? Saj ve naprej, da ga ne dobi nazaj. Iz sočutja? A gospod Lebezjatkov, ki zasleduje vse nove ideje, je razlagal nedavno, da dandanašnji tudi znanost prepoveduje sočutje, kakor se godi na Angliškem, tam, kjer gre vse po narodnem gospodarstvu. Čemu, vprašam vas, naj bi ga torej dal? In dasi veste naprej, da ga ne dobite, se vendar napravljate na pot in..."

"Zakaj neki človek gre?" pripomni Razkolnikov.

"H komu ne greš, kadar ne preostaja nič drugega? Seveda bi bilo treba, kadar ne preostaja nič drugega! Seveda bi bilo treba, da bi se mogel vsakdo vsaj nekam zateči, zakaj včasih se pripeti, da je takšen korak nezogiben. Ko je šla moja edina hči prvič po rumeni listek (legitimacija za prostitutke), takrat sem se napotil tudi jaz — moja hči živi namreč z rumenim listkom...". je pripomnil vmes in nekako nemirno pogledal mladeniča. "To nič ne de, cenjeni gospod, nič ne del!" je izjavil naglo in navidezno mirno, ko sta bušila oba dečka za točilnico v smeh in se je namehnili tudi krčmar. "Nič ne de! To majanje z glavami me ne moti, saj vsi veste, kako je; vse skrivnosti postanejo naposled javne. Jaz za to nimam preziranj, temveč ravnodušnost. Bodisi! To je, človeško! Dovolite, mladi mož: ali morete... A ne, da se izrazim krepkeje in razločneje: ne — ali morete, temveč — ali se upate, če me zdajle pogledate, trditi s prepričanjem, da nisem svinja?"

Mladenič je molčal.

"No, torej," je nadaljeval govornik resnobno in s prisljelnim dostojanstvom, ko je potihnil v izbi smeh, ki je bil zopet nastal po njegovih besedah. "Torej, naj bom jaz svinja, ona pa dama. Jaz sem podoben živini, a moja soproga Katarina Ivanovna je izobražena ženska, hči štabnega častnika! Četudi sem jaz propalica, ona je vendar plemenitega srca in spričo svoje vszgoje polna lepih lastnosti. Pri tem pa — o, da bi se me usmilila! Gospod, cenjeni gospod, vsak človek bi moral imeti vsaj en kraj, kjer bi našel usmiljenje. A dasi je Katarina Ivanovna velikodušna dama, vendar je krivična... In dasi vidim sam, kadar mi tuli lase, da mi jih tuli le iz usmiljenja — zakaj ne aramujem se priznati, mladi mož, da mi jih tuli," si je pritrdil s podvojenim dostojanstvom, ki je zopet zaslišal smeh. "Toda, o Bog, kaj bi se zgodilo, ko bi hotela samo enkrat... A ne! To je vse prazno, ni da bi govoril!... Saj se mi je že večkrat izpolnila želja in že večkrat sem našel usmiljenje, toda moj značaj je tak, da sem rojena živina!"

"Pa res!" pripomni krčmar zehaje.

Marmeladov odločno udari s pestjo po mizi.

"Tak je moj značaj. Ali veste, ali veste, gospodine, da sem zopil celo njene nogavice? Ne čevljev, zakaj to bi se kolikor toliko strinjalo z redom — samo nogavice, njene nogavice sem zapil! Njen ovratnik iz kozje dlake sem tudi zapil; dobila ga je v dar, bil je njen in ne moj! Stanovanje imamo v mrzlem kotu; minulo zimo se je prehladila in začela kašljati in pljuvati kri. Malih otrok imamo troje in Katarina Ivanovna dela od jutra do noči, drgne in pomiva in omiva otroke, ker je od mladih nog navajena snage; a prsi ima slabotne in kal jetike je že v pljučih... Jaz čutim to! Kako ne bi čutil? In čim več pijem, tem bolj čutim! Zato pa pijem, ker iščem v pljuči usmiljenja in čustva... Pijem, ker hočem dvojno trpeti!"

In sklonil je glavo na mizo, kakor bi obupoval.

"Mladi mož," je nadaljeval, ko se je zopet vzravnal, "na vašem licu čitam nekako bolest. Razbral sem to takoj, ko ste prišli, in zato sem vas tudi nagovoril. Ko vam takole pripovedujem zgodovino svojega življenja, nimam morebiti namena, sramotiti se pred temi lenuhi, ki le itak vse vedo, temveč iščem čutečega in izobraženega človeka. Vedite torej, da je moja soproga odrojena v odličnem gubernijskem plemenitaškem institutu in je ob odhodu iz šole plesala s šalom (ples, pri katerem se plesalica ovija s šalom ali tencič) pred guvernerjem in drugo gospodo, za kar je prejela zlato kolajno in pohvalni list.

(Dalje prihodjaj.)

Potovanje v Jugoslavijo

potom našega potniškega oddelka je zelo priljubljen. Skoraj vsaki dan dobivamo vprašanja iz vseh krajev Amerike, od ljudi ki nameravajo tja iti. Storitve tudi vi tako, ako nameravate obiskati domovino, tedaj se obrnite na nas za vsa pojasnila.

Mi zastopamo vse parobrodne črte, in vas lahko odpravimo, kamorkoli si želite. Delamo prošnje za povratno dovoljenje "Permit," pomagamo dobiti pošto, liste, vizume in vse ostalo kar je v zvezi s potovanjem. Naši zastopniki bodo skrbeli za vas in vašo prijago tekom vsega potovanja.

Mi od časa do časa oglašamo v listih imena vseh naših potnikov, ki prisojajo ali odhajajo.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIZJIH CENAH

Znižana cena knjig Književne Matice S. N. P. J.

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsakdo lahko naroči eno ali več knjig po zelo nizki ceni. Knjige so dobre, poučne in morali bi jih imeti v vsaki hiši.

AMERIŠKI SLOVENC — ta knjiga obsega 632 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko pouka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencev in naše S. N. P. Jednote. Knjiga vredna \$5.00 — sedaj\$1.50

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA — izvrstna poučna knjiga za učenje angleščine in raznimi drugimi pojasnili, vredna \$2.00 — sedaj50c

ZAKON BIOGENEZIJE — ta knjiga pojasnjuje splošni razvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna \$1.50 — sedaj50c

PATER MALAVENTURA V KABARETU — povest iz življenja ameriških frančiškanov in doživljaj rojaka, vsebuje precej slik, vredna \$1.50 — sedaj50c

ZAJEDALCI — povest in slika akritega življenja slovenskih delavcev v Ameriki, vredna \$1.75 — sedaj50c

JIMMIE HIGGINS — zanimiva in krasna povest, spisal dobroznani pisatelj Upton Sinclair, poslovenil I. Molek, vredna \$1.00 — sedaj50c

Održite ta listek, priložite potrebno svoto v pisno in pošljite na Prosveto.

PROSVETA, 2867 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Prilošeno vam pošljim svoto \$..... kot naročilo za sledeče knjige:

Knjige pošljite na naslov: Ime..... Naslov..... Mesto..... Država..... Prilošeno vam pošljim tudi naročnino za list Prosveta svoto \$..... Člani S. N. P. J. plačajo za celo leto \$4.80, za pol leta \$2.40 in ne člani pa \$6.00 oziroma \$3.00 za naročnino. (To velja izven Chicago, Chicoro in inozemske države.)